

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HIRDTESEK:

4-betűs betűsor egyezér 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Rövidített betűsor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, július 19.

Mai számunk főbb közleményei:

Fenegyerek.

A főispáni állás eltörlése a városokban.

Lemondott a bán.

Kilírtotta a családját.

A bohémánya.

A váltóhamisító földbirtokos.

Bűnvádi följelentés a kisjenői pótválasztás miatt.

Meleg van!

Andrássy tervel.

A nsgyságos asszony karja.

A polgárság

kormányozzon.

Arad, július 8

Aradmegye szülöttjének, néhai való Faschó-Moys Sándor miniszteri tanácsosnak sírjából életre kelt egy alkotás, amelyet vele együtt temettek el. Faschó-Moys Sándor még tíz-tizenkét év előtt benézett a magyar városok belső életébe, s meglátta annak fő-baját: a túltengő hivatali szellemet, s észrevette, hogy mi hiányzik abból legjobban: a polgárságnak a közigazgatással való együttműködése, az igazi önkormányzat. Smegcsinálta, a nyugati formák figyelésével, a városok reformját; olyan kereteket szabott meg a városi közigazgatás számára, amelyekkel friss életerő került volna a városi életbe. Hanem a reformok sorsa az idők változásától függ. Nemcsak a változó politikai rendszerek, hanem a kormányok és miniszterek, hanem a minisztériumokban változó ügyosztály-vezetők is eldönthetik valamely reform életét és halálát. Nem sok-

kal Faschó-Moys halála után a koalíciós korszak következett be, amely bűnnek és a maga gyöngesége, szegénysége bevallásának tekintette volna, ha a „régí rendszer“ tervei, életre-hívás előtt álló alkotásai közül bármit átvesz. A belügyminisztériumban a városi osztályt Hartel Sándor miniszteri tanácsos vette át, aki különösen át volt hatva a maga csallhatatlanságától s a világeért se vett volna kölesön reform-eszméket.

Most, úgy olvassuk, föléledt a városi reform, Faschó Moys Sándor kiváló közigazgatási eszméjével. Lehet, hogy egyben-másban nyestek, toldottak a reformtervezeten, de megmaradt benne az alapelv s ez az, a mi a reformot értékessé, kívánatossá teszi. A tervezet azon alapszik, hogy a várost ne a hivatalnoki kar adminisztrálja, hanem maga a polgárság, a hivatali apparátus csak végrehajtója legyen annak, a mit a polgárság, s a polgárság közvetlen bizalmából alakuló szervek elhatároztak.

Ennek az elvnek megfelelően újjalakul a polgármesteri állás. A polgármester nem lesz a legmagasabbrangu hivatalnok, akinek legtöbb esetben végig kell kuszni a városi ranglétrán, amíg megöszült hajjal s gyakran ki-merült munkakedvvel a város ügyeinek élére jut. Sőt egyáltalán nem lesz hivatalnok; a törvényhatósági bizottság a maga kebeléből választja hat évre. Az adminisztráció feje, vezetője az alpolgármester, vagy a ta-

nácsi igazgató lesz, aki már a hivatalnok-státushoz tartozik.

Ez a reform, a melynek mása megvan pl. Olaszországban, — ahol a sindaco szintén nem hivatalnok, hanem polgár, s a melyhez hasonlóan vannak a porosz városok közigazgatási szervei is formálva, — annyira megérett, hogy szinte alig halasztható. A városok mai szervezetében is folyton tapasztalták, mennyire helytelen az, hogy a polgármester az aláírni valókkal, pepecselő munkákkal, formális üléseken való elnökléssel és egyebekkel van elfoglalva, a helyett, hogy a város igazi, nagy érdekei javára szentelhetné idejét. Tervezték is alpolgármesteri állás-felét, a melyet azonban a régi, rossz városi szervezet abroncsai közé szorítani nem lehetett.

S nagy, igen nagy fontosságot kell tulajdonítani annak, hogy a polgármestert nem a hivatalnokok közül, hanem a törvényhatóság tagjaiból, mintegy reprezentatív, az egyéni ambíció nyugvó állásra választják meg. Nem mondjuk ezzel azt, hogy a hivatalnok-polgármesterek nem váltak be. Arad városának e részben igazán nincs panaszkodni valója. De a mai rendszer mellett nincs kizárva az a lehetőség, hogy valakit csak azért válasszanak meg polgármesterré, hogy a ranglépés utolsó előtti fokára eljutott hivatalnokot bántódás ne érje. Megeshetett, hogy egy gyenge polgármestert azért kellett a restaurációnál újabb hat évre megválasztani, hogy

Házasság — tíz perc alatt.

(A kivándorlók szigetén. — Ellis-islandi képek.)

A házajaunott kivándorló, mielőtt lábát Amerika földjére teheti, tartozik magát Ellis-Island szigetén a legszigorubb vizsgálatnak alávetni.

Aki emberismeretét bővíteni óhajja s aki „documents humains“-eket gyűjt, ha csak teheti, látogasson el a newyorki kikötő előtt fekvő gyötrelm-szigetre.

Ott a tragikum és a komikum minden eleme egymás mellett föllelhető s a világ semmi kaleidoszkopjában se változnak olyan gyorsan a tarka képek, mint a „Detention Room“-ban — a visszatartottak termében. A természetüket illetőleg rokon jelenetek nem hasonlítanak egymáshoz. Mindegyik új, mindegyik érdekes és izgató, amint a különös vizsgálatokat vezető bizottság előtt lejátszódott.

Csak hogy a jelenetek hősei a legprókább esetben voltak tulajdonképeni kivándorlók. De ha az első és a második osztály előkelő utasai kénytelenek akaratlanul a teremben vesztelni, többnyire valami regény rejlik a dolog mögött.

„Uncle Sam“ mostanság szigorúan őrizi az Újvilág kapuit; detektíveket tart a gőzösökön és kikötőkben s éppen nem kedveli az élet regényeit. Neki a legkedvesebbek a kivándorlók,

akiknek szegényes, nyomorúságos élete, szabályos vonalakban vonul végig.

A derék bácsika különösen akkor nyitja ki a szemét, amikor magányos hölgy utazik az első, vagy a második osztály kajutjében. Jól tudja, hogy „odaát“ vannak szülők, akik eltévelyedett leányukat egy amerikai kirándulás útján szeretik lerázni a nyakukról. Ha a szüzcseke nem egészen kifogástalan, a felügyelők és az orvosok tüstént kiokumálják, hogy hol székel a bibi és körlelhetetlenül visszautasítják a kisasszonyt, mert esetleg terhére lehetne az Egyesült-Államoknak.

Ha a magányos utazót Ellis-Islandban várja valaki, mindenekeiért azt firtatják: ki a várakozó? Ha családtag, rokon, ismert egyéniség, úgy az érkező tüstént folytathatja az útját. Máskülönbben megkezdődik a vizsgálat.

Megtörtént, hogy fiatalember hajójegyet küld a kedvesének s repeső szívvel várja őt a kikötőben. A jó Samu bácsi azonban rizza a fejét és amerikaira átfordítva mondja:

— Nem oda Buda! Tessék előbb megházasodni!

És ha csak a kisasszony nem akar sarkon fordulva a vén Európába visszatérni, ott nyomban, Ellis Islandon, ki kell mondania a boldogító „igen“ szót. Ez a ceremónia nem megy ám olyan nehézkesen, mint nálunk. Minden „hozzávaló“ együtt van a helyszínen. Szédítő

gyorsasággal átlép a hajadoni állapotból a menyecske fokotól alá. Ne sokat affektáljon és teketóriázzon, mert „time is money“, mondja a mindig sielő „Uncle Sam“ és egy-kettőre ki-mondja a „visszautasító“ határozatot.

Néhány hét előtt történt, hogy egy francia hölgy egy luxusgőzös legdrágább kabinjában érkezett Ellis Islandba. Gyönyörű teremtés volt, rengeteg elegáns párisi ruhát, gyémántot, csipkét és 10,000 frank készpénzt hozott magával. Megkérdezte, egész nyíltan és gyanútlanul bevallotta, hogy egy bankifju várja, akit még Párisból ismer.

Szigorúan vallották, hogy mit akar azzal a reményteljes ifjával? A francia hölgy a gloire-házájában nem ismerte ezt az udvariasságot, nyers, indiszkrét hangot s élénk, metsző hangyát kezdett érezni.

Becitálták a bankifjut.

— Ismeri ezt a hölgyet? — kérdezték.

— Hogyne, hogyne! — felelte mohón.

— Feleségül veszi?

— Tessék! ? riadt fel a szeladon ijádn.

— Hogy feleségül veszi-e?

— Feleségül?... Azt épen nem.

— „Deportation“! — hangzott a határozat.

És a gyönyörű francia hölgy a következő hajóval visszavitte toilettejeit, gyémántjait, 10,000 frankját.

A szegény szerelmesek még csak meg sem ölelheték egymást.

valaki kenyerét ne veszítse, vagy hogy — a nyugdíjalapot ne terheljék meg. Az pedig, hogy olyas valaki, igazán kiváló ember, jusson a város élére, a ki nem kezdte a fogalmazóságon, — ha nem is volt kizárva, de a legritkább esetek közé tartozott.

A reform erre módot fog adni. S a tisztújításnál minden mellék-tekinet nélkül ítéltet a törvényhatóság: beváltotta-e a polgármester az ígéreteit, a hozzá fűzött várankozásokat. Es a polgármester, a kinek tartani kell a polgárság ez ítéletétől, bizonyára törekvésének egész erejét és tehetsége javát önti a hivatásba, a melylyel ki-tüntették. Hozzá vesszük, hogy ebben az állásában mindenkép függetle-nebb, szabadabb lesz, mint a mai polgármester, még fölfelé is, mert a városoknál a reform beszünteti a fő-ispáni állást, a melynek igazi jelen-tősége ma is inkább a vármegyék-nél van.

A reform egyéb részei is a pol-gárságot, a törvényhatóságot fogják intenzívebb munkálkodásra kénysze-riteni, — a statisztálás helyett, a me-lyet a városatyák tulnyomó része ma a közgyűlésekben és a bizottságok-ban végez. Kevesebb városatyát akar a reform, — de ez a kevesebb több jogot, alkalmat kap a munkálkodásra, a közigazgatás csavarmenetének igazi-tásához.

A város mai közigazgatása, annak félszeg jelenségei és gépies lefolyása mind kiáltó bizonyosság arra, hogy a reformra szükség van. Ugy látjuk, a kormány szívesen tekint a reform felé; adjon az isten hozzá jólelkű mi-niszteri tanácsost, aki ugyanily szere-tettel vigye a valóság, a gyakorlat kapui elé, mint aminő rajongással azt Faschó-Moys Sándor alkotta, fej-lesztette, szépítette.

Azek a bevándorlók, akik nem utasíttatnak a vizsgálóhatósághoz, csak éppen regisztrátat-nak s azután tovább mehetnek. E célra a ha-jólistákból olvassák fel a neveket.

— Besel Antal! hangzott a többek közt.
— Jelen! kiáltott egy még erőteljes öreg ember.

— Hány éves?
— Hetven.
— Mutassa a pénzét.
(Ez ugyanis az első dolog, ami Uncle Sam-et különösen érdekli. Akinek nincs leg-alább 25 dollárja, szépen visszafordulhat.)
— Nincs pénzem, felelte az öreg.
— Hogyan, — csodálkozott a hivatalnok — egy ilyen vén ember pénz nélkül csavarog a világban?

— Dehogy, dehogy — méltatlankodott az atyafi — az édes apámnál van az egész utipénz.

A hivatalnok majdnem hanyatt esett bá-mulatában. Ekkor előlépett egy még öregebb, de szintén még elég jókarban levő aggasztán.

— Én vagyok az apja.
— Hány éves?
— A jövő héten leszek 107 éves. Dél-oroszországból jövünk és Nebraskába utazunk az unokáimhoz, szépunokáimhoz, dédunokám-hoz, ükunokáimhoz...

— Elég, elég! — vágott szavába a hiva-talnok — mennyi pénze van.

— Négyezeröttszáz dollárom. Tessék, itt van ni! Nem adom e kölyök kezébe, mert még nagyon könnyelmű és el találná verni?

Fenegyerek.

A képviselőház ülése.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 18.

A néppárt csak nem nyugszik, nem fér a bőrében. A parlamentben már napok óta a néppárti fenegyerekek tulbuzgólnak és na-gyon megakarják háláni a választóknak, hogy megválasztották őket. Választási visszaélések-ről álmodott rémképeket tárnak az ásitó par-lament elé, hogy néhány órára elűzzék a kép-viselők unalmát. Ma például Zelenyák ur tar-tott erkölcsnemesítő prédikációt, utána pedig Szmracsányi György okvetetlenkedett választási rémmeséssel. A munkapárti képviselők egyideig csak türték ezeket a hazug rágalma-kat, azután folytonosan lehurrogták a merész néppárti honatyát, akit az elnök is rendre in-tett néhányszor.

Az ülés részletei ezek:

Elnök: Návay Lajos, később Berzeviczy Al-bert. Jegyzők: Mihályi Péter, Popovics Dusan, Beszkid Antal.

A múlt ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik.

(A többes mandátumok.)

Elnök: Bemutatom a t. Háznak Zichy Já-nos gr. képviselő ur levelét, melylyel a szabad-báránai és a pécsi kerületben történt megvá-lasztásáról, Serényi Béla gr. képviselő ur leve-lét, melylyel a miskolci I. kerületben történt megválasztásáról, Lukács László képviselő ur levelét, melylyel a körmoobányai kerületben történt megválasztásáról, Székely Ferenc kep-viselő ur levelét, melylyel a marosvásárhelyi I. kerületben történt megválasztásáról és Hieronymi Károly országgyűlési képviselő ur levelét, mely-lyel az iglói kerületben történt megválasztásá-ról lemond. Javaslom, hogy a Ház a lemondá-sokat tudomásul véve, hatalmazza fel az elnö-köt, hogy az ilyen megüresedett keruletke-ben az új választások iránt intézkedjen. (Hé-lyeslés.) A Ház ilyen értelemben határoz.

(A néppárt.)

Következnek a felirati vitához való hozzá-szólások. Az első a néppárt legrégibb kep-viselője,

Zelenyák János, aki a római-görög mitho-logiából vett idézetekkel bizonyítja, hogy a ti-zenkilencedik század a „materialisztika liberá-lizmus” százada, míg a huszadik század a li-berális szociálizmusé. Híve az általános titkos választójognak.

Foglalkozik a középosztály nyomorával és a vidéki gazdaközönység zűlést panaszolja. A városi jólét elkábitja a falusi embert, a falusi nép titkos vágyakozását elelmes emberek fel-használják, városi cikkeket varrnak a nyakába, elkapatják, míg megperdül háza előtt a dob és ő földönfutóvá lesz. Az agrárpolitika feladatát ismerteti a nép romlásának megakadályozására. A birtokszabadságot ellenzi, mert a szabad akarat romlásához vezet. Az örökségi adó rev-ízióját sürgeti. A vidéken a birtokfelosztás na-gyon elkedvetleníti az embereket. Kis parcellákon nem akarnak gazdálkodni s birtokukon az első alkalommal tudnak.

(Nem szabad olvasni!)

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy a házszabályok értelmében a beszédet nem szabad olvasni.

Zelenyák János: De kérem, én nem is ol-vasok...

Elnök: Látom, hogy olvas, ott van az írás a képviselő ur előtt.

Zelenyák János most már kevésbbé folyé-konyan beszél tovább arról, hogy a munkáso-kat milyen mértékben rontja a szociálizmus. Közben be-bepislan az előtte levő szöveg-be, mire

elnök ismételtén figyelmezteti, hogy a beszédet olvasni nem szabad. (Derűtség.) Legalább feltűnően nem! (Nagy derűtség.)

Zelenyák János: Az egyházpolitikai törvé-nyek revízióját kéri, sőt kész tervvel áll elő, hogyan lehet a házasságkötést megreformálni. A felekezeti különiséget a vallás-erkölcsi érület

érdekében eltörölnének tartja. A néppárt fel-irati javaslatát fogadja el.

(Leleplezések.)

Az elnöki széket Berzeviczy Albert fog-lalja el.

Szmracsányi György: A választási vissza-éléseket teszi szóvá, pedig tudja, hogy komoly eredményt nem ér el...

Rudnyánszky György: Hát akkor miért beszél?

Szmracsányi György: Mert nem üres szal-mát csepelek. Majd meglátja a képviselő ur, hogy nem sokára teli szalmát fogok csepegni.

Zboray Miklós (Rudnyánszky felé): Miért nem beszél ő? (Zaj. Elnök csönget.)

Szmracsányi György: Szóva fogom tenni a választási visszaéléseket, hogy a tisztelt többség lássa, mennyire avult a mai választási rend-szer és a közigazgatás mennyire nem áll hi-vatása magasztán. (Helyeslés minden oldalon.)

Lengyel Zoltán minapi interpellációja nyo-mán az egyetemi állapotokkal foglalkozik. Kérdi, lehet-e, megengedhető-e, hogy perverz tanok, internacionális tanítások hangzohassanak el Pazmany egyetemének katedrajáról?

Attérve a választási visszaélésekre, a munkapárt hatalmi tulkapásait teszi szóvá. (Helyeslés a baloldalon.) Választási visszaéle-sek alatt nem korcsmai verekedéseket és záp-tojas dobálásokat ért, hanem a közigazgatási tisztviselők illetéktelen beavatkozásait. Ismerteti a választási visszaélések genezist. Mindenki emlékszik az 1896. évi Bauffy-Jeszenszky-fele választásokra...

Richter János: Hiszen maga akkor még gyerek volt...

Szmracsányi György: Igen, én akkor még a gimnaziumba jártam, de a közbeszólo kép-viselő már tevékeny részt vett a választási visszaélésekben. (Nagy derűtség.) sőt néppárti programmal. (Nagy derűtség.) Igen örülök, hogy most, azon az oldalon látva viszont, neki ezt megmondhatom. (Zaj. Elnök csönget.) El-mondja a régi 1895-96. évi nevezetesebb va-lasztási visszaéléseket.

Huszár Károly folytonos közbeszólásokkal erősen Szmracsányi adatait.

Elnök: Figyelmeztetem Huszár Károly kép-viselő urat, hogy közbeszólásaival a szónokot ne zavarja.

Szmracsányi György: Kérdi, megtorolták-e ezeket a régi visszaéléseket, melyekkel a kül-föld is foglalkozott, lesújtó kritikái illetve bennünk. A kis gazembereket futni hagyták, de Szalavszky trencsenmegyei főispant, akiről kiderült, hogy mindenképp félrevezetett, még a belügyminisztert is, királyi kitüntetések értek, sőt Jeszenszky a mostani választásokhoz maga melle vette. (Zaj.) Szalavszky ma is főispanta Trencsenmegyének és most is hallatlan vissza-éléseket követek el. Ezután Kosztka Minály tanfelügyelő hivatali visszaéléseit külön teszi szóvá. Felhívja rá a munkapárt és független-ségi párt figyelmet, mert Kosztka a koalíció alatt éppen úgy buzgólkodott a független-ségi jelölt érdekében, mint most a munkaparti mellett.

Felkiáltások a jobboldalról: Okos ember! Egy hang balról: Köpönyegforgató.

Perczel Dezső: Hiszen ön is szabadelvű-párti volt! (Zaj. Elnök csönget.)

Szünet után

Szmracsányi György az előtte levő vaskos aktasomokból adatokat olvas fel Szalavszky trencsenmegyei főispánnak és emberének a vá-lasztások körül elkövetett visszaéléseiről, me-lyek nagy zajt és botrányt idéznek elő.

(Leintik a vádaskodót.)

Berzeviczy elnök figyelmezteti Szmracsá-nyit, hogy jogában áll ugyan a választási visz-szelelések kapcsán személyekről is kritikát mon-dani, de kéri, ne tegye ezt oly sértő formában, mely már a mentelmi joggal való visszaélést foglalná magában. (Ez a figyelmeztetés Szmracsányi beszédének azon kitételeire vonatkozott, melyekben Szalavszky trencseni főispant tá-madta rendkívül sértő módon.)

Szmracsányi megmagyarázza, hogy ő azt mondotta, hogy a kis gazembereket futni hagy-ták. Ezek köze nem sorozza Szalavszkyt, mert hiszen ő a helyén maradt. (Zaj, derűtség.)

Elnök: Olyannak találom a szónok kijelen-ését, melyet kétféleképpen lehet magyarázni.

Kérem a képviselő urat, tartózkodjék a kétértelműségektől.

Szmrecsányi tovább folytatja az állítólagos választási visszaélésekre vonatkozó előadását.

— Mondhatom, furcsa dolog, hogy a munkapártban nemcsak a miniszterek, de az egyes képviselők is állásokat osztogatnak. 1896-ban ugyanaz a munkapárti jelölt, Lévy Lajos báró megvesztegette ellenjelöltjét, hogy visszalépjen.

Richter János: Ugyanigy tett az édesapád Arvában.

Szmrecsányi: Ez ellen tiltakozom. Egy halott emléket így meggyalázni utolsó dolog. (Zaj)

Elnök (csönget.) Csendet kérek!

Szmrecsányi: A munkapárti jelöltek érdekében még a zsidó rabbik is pásztorleveleket bocsátottak ki...

Hock János: Enciklikát, bullát... (Dürteleg.)

Szmrecsányi felolvassa a sátoraljváhelyi rabbi pásztorlevelét, melyben állítólag az áll, hogy a király csak úgy lesz hosszú életű, ha a zsidók a munkapártot szavaznak.

Ezután ismerteti a privigyel választás, a hol a néppártiak százait utasították vissza a leglehetősebb cimeken. A visszaélésekből azt a következtetést vonja le, hogy az általános választójog megvalósítása elhalasztathatlan.

Ifj. Erdély Sándor: Annak alapján azután majd konfiskálják az egyházi javakat.

Szmrecsányi: A néppárt felirati javaslatát fogadja el.

(Az 1908. évi zárszámadás.)

Szmrecsányi beszéde után Khuen miniszterelnök betérjeszti az állami számvéviszéseknek 1908-ra vonatkozó zárszámadási jelentését. A jelentést a zárszámadási bizottsághoz utasítják. Az ülés két órákor ért véget.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Borbélysegédek szervezkedése.** Mint már megírtuk, az aradi borbély- és fodrász segédek már régebb idő óta mozgalmat indítottak, hogy anyagi helyzetüket megjavíthassák. A célból vasárnap délután a városházán gyűlést tartottak. A gyűlés elnöke Jóób Jánost, jegyzővé Rieger Jánost választották meg. Klug János borbélysegéd volt a gyűlés előadója. Vázolta a borbélysegédek jelenlegi helyzetét. A borraláló rendszer ellen beszélt, amely őket lealacsonyítja, hiszen munkájuk honorálása a vendégek kegyelmétől függ, mert a fizetésük az igen csekély. Felhívja társait, hogy egységes szervezkedéssel igyekezzenek helyzetük javítására. Nem titkolja, hogy mihelyt erős szervezetük lesz a segédeknek, helyzetük javítását bármily eszközzel is kivívják. A szervezkedés mikéntjéről beszél még, majd felszólítja őket a borbély- és fodrászsegédek szakszervezetének megalakítására. Ezután a szakszervezetet megalakítják. Az ideiglenes tisztikart a következőképpen alakították meg: elnök: Jóób János, alelnök: Puchler József, pénztáros: Szeiler József, jegyző: Rieger János, ellenőr: Székely Béla, választmányi tagok: Klug János, Hengelsz Fencel, Kimmer János és Baumann Ferenc.

(*) **A Munkás-Otthon előkészítése.** Vasárnap este 8 órákor a Nagy Lajos-féle sörszarnok helyiségében, meglelt korn, idős munkások gyülekeztek össze Reinhart Gyula butorgyáros elnöklésével. Régen, 10 évvel ezelőtt Aradon egy alkalmi társaság alakult abból a célból, hogy mulatságok rendezésével pénzt gyűjtsenek és azt a munkásság kulturális fejlődésének előmozdítására fordítsák. Asztalosok voltak valamennyien. Abban az időben sikerült is közel 916 koronát összegyűjteniük, de a mozgalom nemsokára elaludt. Az összegyűjtött pénzt azonban letétbe helyezték Reinhart Gyula elnöknel, aki azóta kezelte. Nyolc óra után nyitotta meg Reinhart Gyula az ülést és vázolta az összejövetel célját. Többen a jelenlévők közül hozzászóltak a kérdéshez és valamennyien meggyeztek abban, hogy a meglévő pénzt a Munkás-Otthon építési költségeihez kell csatolni, mert az ugyanis azt a célt fogja szolgálni, amelyre a pénzt az asztalosmunkások összegyűjtötték. Jakoby János azt kérdezte Reinhart Gyulától, hogy mi a nézete ebben a kérdésben. Reinhart kijelentette, hogy ő is helyesnek tartja az eszmét és a maga részéről indítványozza, hogy a meglévő 916 kor. 56 állért helyezésre letétbe Aradváros tanácsánál, azzal a kikötéssel, hogy amint a Munkás-Otthon alapkövét lerakják, azonnal szolgáltatassák ki ezt az

összeget a vezetőségnek. Hiszen addig úgy sem lesz szüksége a vezetőségnek a pénzre. Reinhart Gyula szavait éljonzással fogadták a megjelent munkások és kijelentették, hogy valamennyien hozzájárulnak. Ezután Buday Gyula nyomdász állott fel és örömeinek adott kifejezést, hogy a Munkás-Otthon építőbizottságának intencióját ilyen nemesen fogták fel. E határozat neki, mint vezetőségi tagnak nagy öröme és biztatásul szolgál.

Andrássy tervei.

— Románok Tisza István mellett. —

— Fővárosi tudósítók telefonjelentése. —

Arad, július 18.

A politikusok érdeklődését ma az a nyilatkozat kötötte le, amelyet Andrássy Gyula gróf tett a kormányról, a munkapárttól és saját külön terveiről. A még nemrég oly nagy szerepet vitt politikus kijelentette, hogy nem csatlakozik a munkapárthoz, mert annak programja neki nem konvenial. Egyelőre ő kritikai szemmel nézi az eseményeket és nem akar ellenzékieskedni.

Feltűnőnek mondják a képviselők egy tekintélyes magyarországi román lapnak Tisza István beszédéről írott vezércikkét, amelyben békejobbot ajánlanak a magyaroknak.

Ma nyújtotta be a Ház pénzügyi bizottsága az 560 millió állami kölcsönről szóló jelentését és annak hovatartozására vonatkozó pénzügyminiszeri tervezetet helyesnek mondja a bizottság.

A politika mai hírei ezek:

Andrássy a munkapárttól.

Budapestről jelentik: Hire járt, hogy Andrássy Gyula gróf be fog lépni a munkapártba. Ezt ma Andrássy a leghatározottabban megcáfolta egy újságíró előtt, akinek a következőket mondotta:

— Nem szándékozom a munkapártba lépni. Nemcsak a kormány iránti politikai bizalmatlanságból, de elhatározásomnak nyomatékos anyagi okai is vannak. Nem tudom magamévá tenni a Khuen-kormányt a katonai kérdésben elfoglalt álláspontját, továbbá a választójog reformja körül is nagy nézeteltérések vannak közöttünk. Én ugyanis az általános választói jogot a pluralitás nélkül a nemzet nagy és végzetes kárának tartom. Khuen azt mondja, hogy ő a reformot az általános választójog alapján tervezi és a pluralitást mellőzni fogja. Ugy veszem ki a kormány nyilatkozatából, hogy a közigazgatás államosítása is tervbe van véve. Nem tudnám támogatni ezt az irányzatot. A közigazgatás reformja szükséges ugyan, a kinevezés behozatala nélkül.

Arra a kérdésre, szándékozik-e résztvenni a felirati vitában, Andrássy így nyilatkozott:

— Nem veszek részt a vitában, azonban hibáztatom a kormányt, hogy nem az indennitás tárgyalását kezdte a felirati vita helyett.

A parlamentben követendő magatartására nézve ezeket mondta:

— Hogy milyen lesz a magatartásom a parlamentben? Rendszeres, ellenzéki célzattól ment tárgyilagos kritika.

Az újságíró megkérdezte még, fognak-e a pártokivüli 67 esek párttá tömörülni. Erre Andrássy ezt válaszolta:

— Egyelőre ez irányban semmiféle lépés nem történt. A közel jövőben nem is fog történni.

Az 560 millió kölcsön.

A képviselőház mai ülésén nyújtotta be Wäckenburg Márk gróf a pénzügyi bizottságnak az 560 millió kölcsönre vonatkozó javaslatát. A pénzügyi bizottság helyesli az államvasuti teherforgalomra vonatkozó beruházásokat és a képviselőház tájékoztatása céljából megjegyzi, hogy az összes beruházások az ide vonatkozó törvények értelmében eredetileg is kölcsön útján voltak fedezendőek. A jelen kölcsönügyletnek kiterjesztése erre a tételre a törvényhozás már egy korábbi elhatározásából következik. A pénztárjegyek beváltásáról a bizottság nem tett semmi megjegyzést. A pénztári készletek kiegészítésénél jelenti a bizottság, hogy a kormány az államadóssági szolgálat zavartalan ellátásának biztosítására a folyó év elején száz millió koronát vett fel, amelynek fedezése a bizottság szerint ebből a kölcsönből veendő. A pénzügyi bizottság méltányolja a miniszter előterjesztésének azt a felvilágosítást, hogy az állampénztár kimerültségével szemben áll az a körülmény, hogy az utolsó években 431-2 millió erejéig oly kiadások is fedeztettek a folyó bevételekből, amelyek renklzett háztartású államokban is, kölcsönök útján lettek volna fedezendőek. Ambár a bizottság természetesen látja, hogy az állam teherviselése kimerült, mert 1904-től 1909-ig a kiadások 1024-6 millióról 1343-6 millió koronára emelkedtek, helyesli azt az álláspontot, hogy az államháztartás teherbírásnak ezen kimerültsége helyes takarékoság által csökkentendő. A kölcsön típusú a magyar kortenajáradékot helyesli, de nem zárkózik el azon eshetőség előtt, hogy amennyiben a külföldi pénzpiac azt szükségesnek tartja, a kölcsön részben vagy egészen külföldi értékekre szólhasson.

A miniszterelnök a királynál.

Mint a „Budapesti Tudósító“ illetékes helyen értesül, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök bejárja a felirati vita befejezését, mely után hosszabb beszédben kíván reflektálni a vita során felhozottakra. A miniszterelnök a felirat elfogadása után azonnal Ischlbe utazik, hogy a bán lemondását ő felsége elé terjessze. A miniszterelnök előreláthatóan csütörtökön utazik Ischlbe. Khuen-Héderváry gróf csak egy napot szándékozik Ischlben tölteni, hogy az indennitás képviselőházi tárgyalásán résztvehessen.

Román lap — Tisza István mellett.

Szilágysemyről jelentik: A szilágysemy románok lapja, a „Gazeta de Dumineca“ hosszabb vezércikkben foglalkozik Tisza István gróf beszédével és méltatván Tisza grófot, mint igazi nagy államférfiut, azt mondja, hogy a románok és magyarok közötti egyvetértés ügyével minden józangondolkodásu hazafinak foglalkoznia kell és ha ezt a témát éppen Tisza gróf hozza színyegre és annak rendezését óhajtja — tisztelesen jobb, mert bizony a két ellenséges elem közötti egyvetértés megszilárdulása csak jó és hasznos lehet a hazára. A románok is óhajtják a békét, csak hogy az a polgártárs és polgártárs, nem pedig a gazda és cseléd között béke legyen. A román ember soha sem volt ellensége a magyarnak mint ember, mint polgártárs, hanem azoknak a kormányoknak az ellensége, melyek ötven éven át mindig mostohán bántak vele. Gyógyítsa be Tisza gróf és Khuen-Héderváry gróf a mult sebeit és meg fognak gyógyodni arról, hogy a román nép halás is tud lenni. Lássuk tehát a jóakaratot.

Incidens a Házban.

A képviselőház mai ülésén Szmrecsány beszéde alatt, mikor Richter János közbeszólti

hogy Szemessányi édesapja megvesztegette ellenjelöltjét a Bánffy-féle választásokon a negyedik számú karzatról egy papi ruhába öltözött ur ezt kiáltotta le Richternek:

— Judás!

A teremőrök megfogták és bevitték a ház-nagyi irodába. Igazolta magát és kitűnt, hogy Grieger Miklós dr. feketebalogi (Zólyom megye) plébános. Előadta, hogy Richter közbeszólására elragadtatta magát. Nagyon sajnálja a dolgot. A plébánost erre elengedték, visszament a helyére és csendesen hallgatta végig az ülést.

A főispáni állás eltörlése a városokban.

— Uj törvénytervezet. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, július 18.

A belügyminisztériumban jelentős törvényjavaslaton dolgoznak. A városi törvény megalkotását készítik elő. A városok törvénye régi kívánság, már Tisza István gróf belügyministersége idején készített néhai Paschó-Moys Sándor dr. miniszteri tanácsos törvényjavaslatot a városok törvényéről. Ennek a törvényjavaslatnak különösen az a része volt jelentős, amely a főispáni állás megszüntetésére, meg a törvényhatósági bizottsági tagok számának lecsökkentésére vonatkozott. Ezt a törvénytervezetet akkor elmosta a politika. Most újra készítenek tervezetet. Az új tervezetben is ugyanazok az alapelvek, mint Paschó-Moysban.

A városok új törvénye teljesen külön készül a vármegyék törvényétől. A tervezet egészen átalakítja az önálló törvényhatóságok adminisztrációjának szervezetét. A javaslat ugyanis a mai rendszert a porosz és angol városi joggal egyeztetni össze. A polgárságnak több befolyást biztosít az ügyek menetére és lehetővé teszi a városok teljes önállóságát.

A városok új törvénye visszahelyezkedik a régi magyar jog helyes alapjára és a város közgyűlése a lakosság számának megfelelőleg legfeljebb százharz tagból állhat. Ennyi lesz a képviselők száma Budapesten is és azonkívül csak Szegeden, mert a törvény szerint minden ezer lakos után lesz egy bizottsági tag, de a bizottsági tagok száma százhusznál nagyobb nem lehet. A bizottsági tagok felét az országgyűlési választók a város összes polgárainak sorából, felét a legtöbb adót fizetők sorából választják.

A közgyűlés hatáskörét taxatívve sorolja fel a törvényjavaslat. A kisebb jelentőségű önkormányzati ügyeket kivéve a közgyűlés hatásköréből és a városi választmány hatáskörébe utalja. A városi választmány a közgyűlés kebeléből alakított testület, amely a közgyűlés és a tanács hatásköréből kivett ügyeket intézi el a előkészítő fóruma a közgyűlésnek.

A közgyűlés elnöke a polgármester lesz. A főispáni állást a javaslat megszünteti, viszont a polgármestert, akit a közgyűlés a maga kebeléből hat évre választ, állásában a király erősíti meg. Helyettese az alpolgármester (tanácsai igazgató) lesz. Őt is a maga kebeléből három évre választja a közgyűlés.

A közgyűlés határozatainak végrehajtója a tanács marad, élén a tanácsai igazgatóval. A tanács tagjai lesznek az ügyosztályt vezető tanácsosok, a szakhivatalok főnökei és a törvényhatóság tagjainak sorából a közgyűlés még a tanácsosokkal egyenlő számú tiszteleti tanácsost választ. A tanács tagjait a közgyűlés választja, a főorvost, főkapitányt és főmérnököt a polgármester előterjesztésére a belügyminiszter nevezi ki. A tanács vezetője a jövőben is a polgármester marad, de ő csak irányítani fogja

a dolgokat. A tanács rendes elnöke a tanács igazgatója lesz.

A beválasztott bizottsági tagoknak — a porosz minta szerint — egyenlő szavazati joguk lesz a tanácsosokkal. Hogy a polgárság befolyását még inkább fokozza, megalkotta a javaslat az angol rendszert városi választmányt, amelynek ülései elé kerülnek a tanács által a közgyűlés számára előkészített ügyek, a közgyűlésnek a választmány tesz javaslatot. Ez véget vet majd a sok fölösleges városi bizottságosdinak.

A közgyűlés jogkörét is nagy mértékben bővíti a javaslat. Számos olyan dologban, amelyet most jóváhagyás végett a belügyminiszterhez kell beterjeszteni, a közgyűlés jogerősen dönt. A szoroson vett közigazgatási ügyek közül azok, amelyekben a tanács ma mint elsőfokú fórum határoz, nagyrészt megmaradnak a tanács hatáskörében. A tanács semmiféle ügyben nem lesz felelősségi fórum.

A törvényjavaslat így a városok adminisztrációjának egész szervezetét megváltoztatja.

LEMONDOTT A BÁN.

— A horvátországi bonyodalom. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 18

Tomasics Miklós horvát bán, mint félhivatalosan jelentik, a mai nap folyamán beadta lemondását a miniszterelnöknek. A horvát-szerb koalícióval folytatott tárgyalások során a horvátok eddigi követeléseiket feladták de egyhez ragaszkodtak: hogy Aramiezky igazságügyi osztályfőnök állásától elmozdittassák. A bán ezzel szemben álláspontjához ragaszkodva, ezt a követelést nem teljesíti és levonta a konfliktusból a maga személyére nézve a konzekvenciát. Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a felirati vita befejezése után Ischlba utazik és a király elé terjeszti a bán lemondását olyan értelemben, hogy a lemondást ne fogadja el.

A horvátok döntő értekezlete vasárnap volt. A horvát képviselők délelőtti gyűlése össze, hogy a Tomasics bán felhívására adandó választ formulázzák. Az értekezlet kilenc órára volt kiűzve, valójában azonban csak fél 11 órakor kezdődött, amikor Mazuranics alelnök a tanácskozást megnyitotta. Összegezte az eddigi tanácskozásiakat, szótán Lorkovics képviselő emelt szót, aki indítványt terjesztett elő. A képviselők közül többen szólaltak fel és szintén indítványokkal álltak elő. Az indítványok nagyjában majdnem azonos tartalmúak voltak. Végül albizottságot küldtek ki, hogy a válasz szövegét véglegesen megszerkessze. Félórán szünet után az elnök újból megnyitotta az ülést, amelyben Surmin képviselő az albizottság elaborátumát olvasta fel. Rövid vita után az albizottság szövegezését Lorkovics és Kriskovics módosításaival a bánhoz intézett levél alakjában fogadták el. A levél így szól:

Nagyméltóságú Bán ur! A közös országgyűlésre küldött horvát képviselőknek van szerencsénk, a Nagyméltóságod által feltett két kérdésre a következőket válaszolni:

1. A horvát-szerb koalíció sem eddig nem kívánta és a jövőben sem szándékozik kívánni valamely rendelkezést vagy intézkedést a királyi országos kormányának alárendelt néhány tisztviselőre vonatkozólag, mert ezáltal bizonyára átlépte volna azt a hatáskört, mely őt mint a horvát országgyűlés többségét alkotmányoszerűen megilleti. A koalíció azonban teljes mértékben fenntartja magának a végrehajtó hatalom ellenőrzésének jogát, mely alkotmányos elv és alkotmányos törvényeink értelmében megilleti.

Ép ezért a koalíció szívesen tudomásul veszi nagyméltóságodnak nyilatkozatait az autonóm közigazgatás vezetését illetőleg, mint a melyek a

törvénynek és az alkotmányosságnak megfelelőnek.

2. A koalíció az 1910. évi január 25-én megkötött paktum teljes végrehajtásától el nem állhat.

Kiváló tisztelettel

a közös országgyűlésbe küldött horvát képviselőknek 1910. július 17-én Budapesten tartott üléséből: Mazuranics B. dr. elnök, Surmin dr. jegyző.

Az értekezlet megbízta Lorkovics dr. és Surmin dr. képviselőket, hogy a levelet a bánnak adják át.

Ezután Roje Milán képviselő, az ugynevezett emlékirat szerkesztője, bejelentette, hogy a koalíció végrehajtó bizottságából kilép, de az értekezlet kijelentette, hogy ennek elfogadása felett határozni magát illetékesnek nem tartja.

Két óra után Lorkovics és Surmin képviselők megjelentek Tomasics bánnál az Angol királynő szállóbeli lakásán és átadták az értekezlet fent említett határozatát. Tomasics bán kijelentette, hogy még a mai nappal a miniszterelnöknek elő fogja terjeszteni lemondását és Zágrábba utazik vissza. A képviselők még hosszabb ideig maradtak a bánnál és megbeszéltek a helyzetet, mely alkalommal Chavrak és Amrus osztályfőnökök is jelen voltak.

A horvát képviselők egyelőre Budapesten maradnak és az országgyűlésen is megfognak jelenni.

Budapestről jelentik: A horvát képviselők ma délelőtti a Kontinentál szállóban értekezletet tartottak. Az értekezlet egyedüli tárgya annak a kérdésnek a megvitatása volt, részt vegyenek-e a mostani felirati vitában, vagy sem. Hosszabb eszmecsere után abban állapodtak meg, hogy nem vesznek részt a felirati vitában.

Tomasics dr. bán a következőleg nyilatkozott Zágrábban egy újságíró előtt:

— Abban az ülésben, melyet a horvát-szerb koalíció Budapesten pénteken tartott, kifejtettem álláspontomat. A képviselők csak a likai vasútra és arra vonatkozólag követeltek biztosítékot tőlem, hogy a beruházási kölcsönben Horvátországot is megfelelően részesítek. A koalíció elutasította azt az indítványt, hogy velem előbb a politikai kérdésekről tárgyaljanak, hanem a személyi kérdést tolták előtérbe, úgy hogy határozottan ki kellett jelentenem, hogy erre nézve semmiféle kompromisszumot nem tehetek. Érintkezésbe léptem Arniczky osztályfőnökkel és tárgyalásokat kezdtem, nem lehetne e őt, aki derék hivatalnok és akinek nyugdíjaztatása csak megterhelné az állampénztárt, valamely más állásban elhelyezni. Azonban a legfelső törvényszéknél nem volt az ő rangjának megfelelő állás üresedésben. A koalíció Arniczkyt több ízben provokálta. Így azt a hírt terjesztették, hogy megtiltottam neki, miszerint megjelenjen az országgyűlésen. Mikor aztán a koalíció Arniczky lemondását követelte, avval válaszoltam, hogy beadtam lemondásomat.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Sulkowszky hercegnök váltója. Az aradi kir. törvényszék, mint váltóbíróság ma tárgyalta a Budapesti Hitelbank, mint Szövetkezet keresetét, melyet az idősebb és az ifjabb Sulkowszky Ida hercegnök ellen indított. A hercegnök, úgy látszik pénzzavarukban a szövetkezethez fordultak és 6000 koronát vettek fel váltóra. A váltó lejárt, de a hercegnök nem fizették meg az összeget. Többszöri felszólítás után perre került a sor. A mai tárgyaláson a szövetkezetet Szabó Frigyes dr. képviselte, alperesekért Baránszky Gyula dr. helyett Fischer Jenő dr. jelent meg, aki illetékességi kifogást tett azon a címen, hogy az anyahercegnő Berlinben lakik, leányának gondnoka, Halitzky

Árpád uradalmi főtiszt pedig Budapesten lakik és így az aradi törvényszék nem illetékes. Felperes ezt tagadta, mire a bíróság a folytatógos tárgyalást szeptemberre tűzte ki.

Meleg van!

— Rapszódia. —

Ez ó,
A Hó,
Mely lángszekéren jó,
Es egyre nő,
A rettentő,
A rekkenő,
Aszfalt, tető
Sugárt vető
S a levegő
Mély délibábként lebegő...
Ez ó,
A Hó...

Mikor a nap kél,
Mindenki aki él,
Fél.
Fél az égboltra néz
És szívéből nehéz,
Mint vész,
Sóhajtás tör ki hangosan:
Meleg van!...
Az istenit, de kutya meleg van!

Az istenit!
Miért vagyok itt
És miért nem éppen
Osztenében,
Vagy másutt délen,
Csillámló Lidó fővényen.
Vagy — a fene bánja!
Abbáziába,
Vagy ahol a fél város pihen,
Riminiben,
Vagy lehetnék bátran,
Mint a gazdám, Marienbadban...
Mindegy, hogy hol,
De valahol,
Zöld fenyők közt, fehér hegyeknek alján,
Honnét megjöve barnán,
Szeptember legelső elsején
Sétámat fűtörésszeve lejténem
Andrássy-korzó aszfalterdején,
S ahány ismerős csak jönne felém,
Kiáltanám: — (a kérdést be sem várom!) —
Hogy hol voltam nyáron?...
Először kérem,
Ostendében;
Aztán... (amint ez fölön olvasható,
Hogyan omolnék ajkamról a szó.)

De ez csak álom,
Vele magam hűsíteni próbálom.
Reggel s hó napon
Itt vagyok Aradon.
És mint annyi sok ezer más szegény,
Fáradtan vonszolom testemet én.
Az izzadság hátamon szakad,
Galléromat,
Mint a huszadik sznpécárdás után,
Eldobom délután,
Fujok, sóhajtok, szuszogok, lihegek,
Milyen meleg!... Istenem, de meleg!

Bűnvádi feljelentés a kisjenői pótválasztás miatt.

— Alaptalan vádak Wenckheim Frigyes gróf ellen. — Az aradi királyi ügyészség vizsgálata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 18

A képviselőválasztások után rendszerint megszorodik a bíróságok munkája. A kisebbségben maradt párt vezetői ugyanis majdnem mindig bosszura gondolnak és mindent elkövetnek, csak hogy a megválasztott képviselőnek bosszúságot, kellemetlenséget szerezzenek. Így születnek a politikai pörök, amelyeknek legtöbbször a feljelentők kudarcával szokott végződni. Ugyanis leggyakrabban kiderül, hogy a feljelentésnek semmi komoly alapja sincs és így hamis vád miatt a panaszosokat büntetik meg rendszerint.

Az aradi büntető törvényszéknek is mindig megszorodik a munkája a választások után. Aradmegye nemzetiségi terület s így természetesen izgalmasabbak a választások, mint másutt. Az aradmegyei választásokból kifolyólag ma érkezett be az első nagyobb feljelentés. A panaszosok azzal a megmosolyogni való váddal illetik Wenckheim Frigyes grófot, Wenckheim László grófnak, a kisjenői kerület képviselőjének apját, a leggazdagabb magyar főurat, hogy a választások alkalmával megvesztegetett vagy háromszáz szavazó-polgárt (!) A feljelentés még több köztisztviselőt is megnevez, mint akik szintén vesztegettek és presszionáltak. A vádaskodás alaptalanságára jellemző az a tény, hogy például Wenckheim Frigyes gróf már évek óta nem is volt a kisjenői kerületben. Valószínű, hogy a többi vádpont is hasonló alappal bír és így nem lehetetlen, hogy a panasz — a feljelentőknek lesz kellemetlen.

Az ügyet itt ismertetjük részletesen:

(A feljelentés okai.)

Ma délelőtt különös tartalmu feljelentés érkezett az aradi királyi ügyészséghez. Makay Ferenc simonyifalvai földbirtokos és társai a kisjenői pótválasztásból kifolyólag feljelentést tettek Wenckheim Frigyes gróf és társai ellen a büntető törvénykönyv 185, 186 és 187 §§-ai alapján választási vétségek és a választók szabadsága elleni büntettek címén. A feljelentők kéri az ügyészséget, hogy a vád képviselőt elvállalja és a vizsgálat mielőbbi megindítása végett a vizsgálóbírónál indítványt tegyen. Az ügyészség a napokban fog határozni a vád elvállalása tekintetében.

A panaszt a feljelentők nevében Lázár Zoárd dr. kisjenői ügyvéd, a kisjenői kerület volt országgyűlési képviselője adta be az ügyészséghez. Lázár tudósítónknak a következőket mondotta el:

— A feljelentést a június 16-án lefolyt pótválasztásból kifolyólag tettük meg, amikor is Wenckheim László gróf és Goga Oktavian állottak szemben egymással. Bár a Wenckheim-párt már az első választás alkalmával is törvénytelenégeket követett el, mégis, minthogy én akkor érdekelt fél voltam, mint a függetlenségi párt jelöltje, nem tettem feljelentést. A második választáson ez az érdekeltségem fenn nem forgott és így mint ügyvéd nyugodtan vállalhattam

a feljelentők képviselőt. A feljelentést Wenckheim Frigyes gróf, a megválasztott képviselő, Wenckheim László gróf atyja, azonkívül egy eszmé köztisztviselő ellen tettük meg. Így feljelentettük Csukay Gyulát, a kisjenői járás főszolgabíróját, Barna Elemért Simonyifalva község jegyzőjét, azonkívül még néhány hivatalnokot, akik hivatali hatalmukkal visszaélve a választókat a legnagyobb mértékben presszionáltak Wenckheim gróf érdekében és a leghallatlanabb terrorizmust fejtették ki. Hogy nem vagyok elfogult, azt bizonyítja az a körülmény is, hogy ugyancsak a kisjenői választásból kifolyólag Pop C. István orsz. képviselő a csendőrség ellen feljelentést tett. A feljelentést megvesztegetés és hivatali presszió címén tettük a fent megnevezettek ellen. Azt hiszem, a feljelentésnek lesz sikere. A kérvényben négyszáz tanúval kívánom bizonyítani a választási visszaéléseket. Már eddig vagy háromszáz nyilatkozat van a birtokomban, amelyben az aláírók elismerik, hogy pénzt kaptak szavazatukért Wenckheiméktől.

(A főszolgabíró nyilatkozata.)

Eddig Lázár Zoárd nyilatkozata. Csukay Gyula főszolgabíró, akit szintén felkerestünk, ezeket mondotta a dologról:

— A feljelentésről abszolút nincsen tudomásom. Ami a benne foglalt vádakról illeti, azokat teljesen alaptalannak és légből kapottnak kell kinyilvánítanom. A választáson nem történt semmi törvénytelenesség, különösen abszurdum, amit Wenckheim Frigyes grófról állítanak. A gróf a választás alatt nem is volt a kerületben. Egyáltalában már évek óta nem is mutatkozott a kisjenői kerületben.

(A vádaskodók vezére.)

Barna Elemér simonyifalvai községi jegyző a következőket mondta a feljelentők vezetőjéről, Makay Ferencről:

— Makay közismert izgága ember. 330 hold földje, tehát több mint háromszáz ezer koronányi vagyona van és mégis felesapott szocialista agitátornak. Előbb függetlenségi vezérember volt, majd pedig negyvennyolcas szocialista tanokat kezdett hirdetni. A pótválasztásnál ő volt az egyetlen a szinmagyar Simonyifalva községben, aki a román jelöltre szavazott. Ezért régi hívei meg is fenyegették, hogy inzultálni fogják. Most nem is igen érintkezik vele senki a községben, igaz, hogy ő se nagyon keresi az itteniek barátságát. Ami az állítólagos vesztegetéseket illeti, hát az egyszerűen mese. Nem volt itt szükség semmi vesztegetésre, vagy presszióra. Az első választáson Wenckheimra hatvanötön, a másodiknál pedig kilencvennyolcan szavaztak. A választók saját elhatározásukból adták szavazatukat a grófra.

TANÜGY.

(—) A kultuszminiszter és az öreg tanítók. A legnagyobb föltűnést kelti Zichy János gróf kultuszminiszternek egy újabban kibocsátott rendelete, mely szerint a kellő képesítéssel nem bíró, vagy nem szabályszerűen képesített tanítók a tanítói pályáról letiltandók, s ha a nyugdíjállományba fel voltak véve, minimális javadalom után megállapítandó nyugdíj mellett, különben pedig nyugdíj nélkül küldendők el. Ez a rendelet, mely a 61,956. számot viseli, így hangzik:

Az 1907. évi 27. t.-c. 1910. évi október 1-én egész terjedelmében hatályba lép s így ettől az időtől kezdve az elemi népiskolai tanítói állásokban csak az 1868. évi 38. t. c. 133. szakasza szerint képesített tanítók működhetnek. Ennek elfogva a kellő képesítéssel nem bíró, vagy nem szabályszerűen képesített tanítók a tanítói

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

pályáról letiltandók volnának anélkül, hogy nyugdíjban részesülnének, mert az 1875. évi 32. t. c. 2. szakasza értelmében nyugdíjra csak az 1868. évi 38. t. c. 133. szakasza szerint meghatározott minősítéssel bíró tanítók jogosultak. Minthogy azonban már egyrészt, bár nem szabályszerűen, felvételre a nyugdíjállományba, a miniszter nem kifogásolja, hogy az 1893. évi 26. t. c. alapján igényelhető minimális javadalom után megállapítandó nyugdíj mellett távollétassanak a tanítói pályáról. Akiknek pedig még erre sincs igényük, azok nyugdíj nélkül is elküldendők. Legkésőbb folyó évi augusztus hó végéig az ily oklevél nélküli, vagy nem szabályszerűen képesített tanítók okvetlen kötelesek benyújtani nyugdíjaztatásuk iránti kérvényüket a tanfelügyelőségeknél, vagy a tanfelügyelőségi kirendeltségeknél. Aki későbbben nyújtja be, kérelme nem vétetik figyelembe.

Kiirtotta a családját.

— Egy postás rémtette. — Hat halott. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 18.

Kőbányán ma hajnalban borzalmas családi dráma történt. Egy levélhordó megölte öt apró gyermekét, s azután öngyilkosságot követett el. Az apa rémes tettének oka a nyomor volt. Hatvan-hetven korona havi fizetésből kellett hattagu családját fenntartania. Ez az örökös küzködés az élet nyomoruságaival, végleg elkeserítette a szerencsétlen embert. Meg akarta szabadítani gyermekeit a koplalástól, a nyomor minden borzalmától, s ezt csak úgy érthette el, ha az életüket vette el. A szerencsétlen ember Molnár József nyíregyházi születésű 37 éves levélhordó, aki a budapesti főpostán volt alkalmazva. Kőbányán az Apaffi-utca 48. számú házban lakott feleségével és öt apró gyermekével egy kicsiny szobából és konyhából álló lakásban.

A borzalmas családi drámáról az alábbiakban számolunk be részletesen:

(Az utolsó nap.)

Molnárnak hatvan korona havi fizetése volt s ez az összeg bizony édeskevése arra, hogy abból hét ember megélhessen. Kilenc évvel ezelőtt nősült Molnár József s azóta öt gyermeke lett. Az asszony régebben maga is dolgozni járt s amióta a család így megszaprodott, nem tudott munkába járni, volt odahaza is elég dolga az apró gyermekekkel. Így azután természetes, hogy beköltözött a nyomor a kis lakásba.

Csak úgy nagynehezen tengették életüket egyik napról a másikra s bizony nagyon sokszor nem volt mit enniük.

Molnárnak nagyon fáj, hogy a családját nem tudja eltartani s ismerőseinek többször panaszkodott e miatt s gyakran emlegette, hogy elpueztítja magát, mert nem tudja nézni az apró gyermekek szenvedéseit.

Tegnap, vasárnap megint alig volt valami ennivaló a ház körül. Molnár egész nap fel s alá járt a kis lakásban nyugtalanul. Az asszony, látva férje szemében a vad kétségbeesést, megkérdezte tőle:

— Mi a bajod, Józsi, nagyon nyugtalan vagy?

— Nem tehetek róla, nagyon fáj a szívem!

Este a kis család nyugalomra tért s a jó-tékony álmom egy időre eltakarta a nyomort, a szenvedést. Mindenki aludt a lakásban, csak maga Molnár nem. Leosüggasztott fővel ült az asztal mellett és egyre airt, nyögött. A felesége többször felébredt s megkérdezte a szerencsétlen embertől, hogy miért nem alszik?

— Nem tudom lehunyni a szemeimet. Megőrülök!

Ugyátszik, hogy az álmatlan éjszaka érlelte meg benne a családirtás gondolatát.

Hajnalban, amikor már pirkadni kezdett, mintha megnyugodott volna. Félénny tájban felkeltette a feleségét.

— El kell menned — ugymond — a hivatalba, bejelenteni, hogy beteg vagyok. Nem tudom én ma elvégezni a dolgomat.

Az asszony még vigasztalta férjét, hogy majd csak jobbra fordul a sorsuk.

— Igen, jobbra, de csak a sirban! — Ezt válaszolta a reményvesztett ember.

Molnárné ezalatt felöltözködött és gyanútlanul elment férje hivatalába, hogy ott bejelentse annak betegségét.

(A kiirtott család.)

Molnárné alig egy óra hosszáig maradt oda s úgy öt óra tájban nyitott be újra a lakásba. Amint kinyitotta a kis szoba ajtaját, visszahökken a borzalmas látványtól, ami ott eléje tárult.

A szoba vértengerben uszott, az ágyakon, diványon, mindenütt holttestek hevertek. Nyakukon volt a rettenetes vágás, amely ijedősen tátongott s amelyen át az élet elköltözött belőlük.

Az asszony a borzalmas látványtól megdermedve állt egy darabig, majd rettenetes ordítással futott ki a szomszédba, ahol nővérei és sógorai laknak.

— Gyertek, gyertek, meghaltak mindnyájan. Oh, borzasztó, amit a Józsi tett!

A rokonok értesítették a dologról Harsányi rendőrellenőrt s így mentek be a kis lakásba, ahol az élet csak nemrégén játszott a egyik legborzasztóbb drámáját.

Amint a szobába értek, mindjárt látni lehetett, hogy Molnár előbb kiirtotta az egész családját s azután a saját nyakán ejtett a borotvával hatalmas sebet.

Ott feküdt az ágyban, diványon átmetezett nyakkal mind az öt gyerek: a nyolcéves Lajos, a hétéves Péter, az ötéves István, a négyéves Mariska és a kéthónapos Anna.

Amikor a kétségbeesett ember elvégezte borzalmas tettét, lefeküdt az ágyba, halott gyermekei közé s azután a saját nyakát metszette el a borotvával.

A drámáról értesítették a mentőket, akik automobilon siettek ki Kőbányára. Megállapították, hogy a gyermekek meghaltak. Molnár Józsefet még életben találták, de akkor már csaknem teljesen elvérzett. Automobilon szállították be a Szent István kórházba, ahol azonban kihallgatni nem lehetett, mert eszméletlenül fekszik és minden valószínűség szerint hamarosan meg fog halni. A gyermekek holttestét a bonctani intézetbe vitték.

(A vizsgálat.)

A rendőrség központi ügylete részéről Egry Péter Pál rendőrkapitány, Schranz Viktor rendőrorvos és Bobojesov Gyula detektív mentek ki a borzalmas dráma színhelyére, hogy megállapítsák a tényállást. A bizottság konstatálta, hogy Molnár József kiirtotta a családját s azután a saját nyakát vágta el.

Kihallgatták az asszonyt is, akivel azonban nem sokra mentek. Egyre jajveszékelt s kezeit tördelve kiáltozta:

— Jaj, miért nem öltél meg engem is, miért hagytál itt árván, egyedül!

Nagynehezen elmondta azután a kapitánynak, hogy rettenetes nyomorban éltek, betevő falatjuk is alig volt s a gyermekek bizony nagyon sokat éheztek. A férje valószínűleg ezért vitte őket magával a másvilágra.

Elmondta az asszony, hogy havi hatvan korona fizetése volt az urának, de ezt sem

hozta haza egészen. Régebben, amig bírta, ő is keresett, de most a sok gyerek miatt nem lehetett munkába s így költözött be a nyomor a lakásukba.

Az urát a sok gond egészen megőrölte, összetörte. Nem volt semmi ellentálló képessége; egyre jajgatott, panaszkodott, hogy nem tudnak megélni. Többször emlegette, hogy legjobb volna, ha mindnyájan elpusztulnának. Ebből azonban az asszony nem gondolt arra, hogy az ura milyen örült tervén törni a fejét. Ő maga ma reggel is egészen nyugodtan hagyta el férjét a gyermekkel, pláne, amikor látta, hogy Molnár hajnal felé nyugodtabb lett. Nem is sejtette, hogy mire hazaér, teljesen egyedül fog állani a világban.

A rendőrség emberei felvették a jegyzőkönyvet és lezárták a vérrel áztatott lakást.

Az asszony tiszta, rendes nő, egy kőbányai iparoscsaládból származik, a fivérének, Rémes Gézának cipészüzlete van a Kápolna-utca 2. szám alatti házban. Szegények voltak, minden fizetése Molnár Józsefnek havi hatvanhat korona volt, amiből a nyugdíjlapra nem voltak le többet 99 fillérnél. Ezenfelül 400 korona házbért is kapott, de a gyermekekkel megáldott családot az asszony rokonai támogatták.

A házban lakó fűszeres, Schick József ezeket mondta:

— Nem hiszem, hogy nyomorból követte el Molnár a szörnyű tettet. Még tegnap is egy koppasztott kacsa és sült borjúhúst adtak ide, hogy tegyem a jégre. A csecsemő számára pedig a legjobb piskótát vásárolták. Anynyit tudok azonban, hogy Molnár nem volt megelégedve a sorsával. Értelmes ember volt, fiatalabb korában nem gondolta, hogy ilyen terhes lesz az élete. Folyton arról beszélt, hogy az élet akkor ér csak valamit, ha az ember jó-módban él; küzdhet gondokkal, de nem szabad a betevő falatért küzdenie. Azután sokat beszélt a szabadságról, melyet proletár ember soha el nem érhet. Valami nagyon mélyen gondolkozó ember volt ez a Molnár és nagyon elezánt lehetett. Ezt bezzeg alaposan bebizonyította ma reggel.

Tegnap este még egy szomszédasszony is bent volt a lakásukon, egész vigan voltak. Reggel azonban maga helyett a feleségét küldte a postára a betegkönyveskével. Azt mondta neki, jelentse, hogy rosszul érzi magát a férje. Az asszony persze mitsem sejtve, e ment a Fűzér-utca 7. szám alá egy postáshoz és őt kérte meg arra, hogy vigye be a postára a könyvet és jelentse barátja betegségét. Az asszony aggodott és nem akarta beteg urát magára hagyni az alvó apró gyerekekkel. Viszajött, de akkor már megtörtént a szörnyű dráma. Csupa koránkelő munkásember lakik a házban, de senki egy jajsztót nem hallott. Az asszony riastotta föl a házat. Elfödte az arcát és így futott örölen, folyton kiabálva.

— Jaj, meggyilkolva fekezik a családom.

Bementünk a lakásba. Olyan látvány tárult elénk, amit soha el nem felejtünk. Vörükben fetrengtek az elmetezett nyaku gyermekek. Ágyban, teknőben, pólyában. Még gőzölgött a vér és a beretvát szorongatva a gyermekek lábánál a gyilkos apa hevert halálosakat hörögve. Egész Kőbánya lázba jött és a munkások ellepték az utcát. Csak amikor a rendőrök jöttek, lett valami rend a ház körül.

A lakás le van zárva, az ablakot egy vastag függöny takarja el. Szegény Molnár Józsefné pedig a főkapitányságon van. Egyik hivatalból a másikba cipelik, még gyászolni sem engedik a gyermekeit.

(Nem érdemes élni.)

Molnár legjobb barátja és bizalmasa, Kecskés József levélhordó volt. Ez a Kecskés a következőket mondotta a végzetes tett elkövetőjéről:

— Jól ösmertem Molnár Jósikát. Derék, becsületes, jó ember volt. Csak egy hibát láttam benne: mindig okoskodott, filozófált, gondolkodott. Igen gyakran arról töprengett, hogy mire való az élet? Minék élünk? És érdemes-e végigélni az életet. Én mindig mondtam neki, hogy sohasem bajlódjék ilyen dolgokkal; élünk és punktum. Mikor a második gyermeke is megszületett, ezt mondta neki: „Mégint itt van egy új emberi élet! Van e jogom ahhoz, hogy kitegyem őt az emberi szenvedéseknek? Nem lenne e jobb, ha most megölném mind a kettőt és akkor azután vége lenne mindennek...”

— Mondtam Molnárnak, hogy hallani se akarok ilyen istentelen beszédet és ott hagytam. De ő csak visszatért erre a tárgyra. Milyen szép a halál és milyen nyomoruságos ez a földi élet! — szüntelenül ezen tépelt. Különböző pontos ember. Hajnali négy órakor már felkelt és gyalog tette meg a másfél órai utat a főpostáig. A hivatalban szerettek és becsülték, mert tudták, hogy a kötelességét pontosan teljesíti.

(A postaigazgató nyilatkozata.)

Az ötszörös gyilkosság ügyében Demény Károly postaigazgató egy hírlapíró előtt a következőképen nyilatkozott:

— Molnár négy év óta van a postánál. Évi fizetése, lakbérrel és pótlékokkal együtt 1350 korona s ezenkívül teljes ruházatot kapott. Kizártnak tartom, hogy a nyomor vitte volna rá családjának kiirtására. Azt hiszem, el volt adósodva és ez nehezítette meg családjának megélhetését.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Zsíros ügy. bohózat. Először. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelléptével.
Szerda: Zsíros ügy. bohózat.
Csütörtök: Zsíros ügy. bohózat.
Péntek: Furfangos tata. Bemutató-előadás. Vendrey Ferenc felléptével. Előadás kezdete 7 órakor.
Szombat: G és á k, operett.

* Zilahy Gyula Máramarosszigeten. Máramarosszigetről táviratozzák: Zilahy Gyula, a debreceni színház igazgatója tegnap nyitotta meg a máramarosszigeti színikörben a két és fél hónapra terjedő szezon. Megnyitó előadásul a „Luxemburg grófja”-t adták Szentgyörgyi Lénének, a Király-Színház tagjának vendégszerzésével.

* A zsíros ügy. Holnap mutatják be A zsíros ügy című francia bohózatot, amely a Vigaszínháznak legnagyobb sikert aratott darabja. A szellemes, pikáns bohózat telve van kacagtató helyzetekkel és dialógusokkal. A két férfi főszerepet Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső, a színház illusztris vendégei játsszák. A többi főszereplő a következő: K. Kápolnay Julianna, Heppesné, Zalay Margit, Benkóné, Beregi, Delli, Várnay és Leővey.

* Leővey Leó bucsuja. Vasárnap bucsuzik az aradi körönségtől Leővey Leó, a színház kedvelt művésze, aki szeptembertől kezdve a nagyváradi színház tagja lesz. A kiváló művész egyik legjobb szerepében, a *Hajduk hadnagya* Szép Icíjében bucsuzik.

* G és á k. Érdekes repriz lesz szombaton a színházban. Sidney John, a népszerű angol zeneszerző G és á k című nagysikerű operettjét játsszák, amelyre nagyban készül a társulat. A szereposztás a következő: Mímóza—Wlassák Vilma, Rolly-Polly—Díóssy Nusi, Vuncsi—Polgár, Pinkerton—B. Szabó.

* A furfangos tata. Komor Gyulának, a népszerű meseírónak A furfangos tata című gyermekdarabját, amelyhez Stephanides irt bájos muzsikát, ezen a héten mutatják be. A bemutató iránt nagy az érdeklődés, mert ilyen nagyszabású gyermekelőadás még nem volt az aradi színházban. A címszerepet Vendrey Ferenc játssza. Tekintettel arra,

hogy gyermekek részére tartják a premiért, az előadás 7 órakor kezdődik és 9 órakor végződik.

* Új műsor az Urániában. Kedden elsőrangú új műsort mutat be az Uránia-színház. Ennek a programnak különös érdekességet ad a szentföldről készült nagyszerű mozgófénykép, mely a bibliai emlékekben gazdag vidéket mesésen kiállított képben mutatja be a nézőnek. Ezen kép mellett az amerikai kávétermelés módjaival is megismerkedünk egy természet után készült mozgófényképben. A műsor nyolc képe különben is teljes műélvezetet nyújt és nehéz volna elsőbbséget adni bármelyik képnek is, annyira kiváló valamennyi.

241

A váltóhamisító földbirtokos.

— Kövér Antal kiszabadult. — Bűncselekmények beszámíthatlan állapotban. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 18.

A múlt hó első napjaiban tudvalevőleg az aradi rendőrség letartóztatta Kövér Antal volt földbirtokost. Ez a letartóztatás akkoriban nagy föltűnést keltett Aradon, mert Kövér Antal Arad egyik legrégibb előkelő családjából származik. A vád az volt ellene, hogy az *Első magyar általános biztosító társaságnál* elfoglalt állásából kifolyólag kezei közé került pénzeket *elsikkasztotta* s hogy ezeket pótolhassa, összesen mintegy *harmincezer korona értékű váltókat hamisított testvére és Cabdebó Géza* nyugalmazott ezredes nevére.

A szerencsétlen sorsra jutott ember kihallgatása alkalmával be is vallotta bűnét, de amikor a részletek felől kérdezősködtek tőle, mindenre csak az volt a válasza:

— Nem emlékszem, nem emlékszem...

A királyi ügyészség és a vizsgálóbíró elrendelték Kövér fogvatartását.

Időközben Kövér Antal védője, Krenner Zoltán dr. ügyvéd beadványt intézett a vizsgálóbíróhoz, s Kövér Antal elmebeli állapotának megvizsgálását kérte. Krenner Zoltán dr. ugyanis bizonyítékokat szolgáltatott arra nézve, hogy Kövér abban az időben, amikor a bűncselekményeket elkövette, öntudatlan állapotban volt, a szesz mértéktelen élvezete következtében. A védő beadványában tanukat nevezett meg, akik igazolni tudták, hogy Kövér Antal hónapokig nem volt józan állapotban.

A vizsgálóbíró ezek alapján elrendelte Kövér Antal elmebeli állapotának megvizsgálását, s ezt Auszterweil László dr. és Posgay István dr. törvényszéki orvosok végezték. Ez a vizsgálat hetekig tartott s az orvosok a napokban terjesztették be megfigyeléseik alapján együttes véleményüket. Az orvosok kinyilatkoztatták, hogy Kövér Antal a kérdéses időben, a bűncselekmények elkövetésekor *tényleg öntudatlan állapotban volt.*

Ennek az orvosi véleménynek alapján *ma délben szabadlábra helyezték Kövér Antalt, s az ellene folyt eljárást beszüntették,* mint-hogy az ügyészség nem vállalta a vád képviselését.

Erről most értesítik az érdekelt bankokat, s felszólítják őket, hogy hajlandók-e átvenni a vád képviselését. Hogy a bankok átveszik-e a vád képviselését s folytatják-e az eljárást Kövér ellen, most még nem lehet megállapítani, de nem valószínű, mert sokkal több lenne a bankoknak a költségük, mint amennyi az egész káruk, s amellet ezek meg sem térülnek, mert Kövér teljesen vagyontalan. Így valószínű, hogy Kövér Antal ellen a bűnvádi eljárás teljesen megszűnik. Kövér Antalt a családja valamelyik szanatóriumában fogja elhelyezni.

A bohém-tanya.

— Egy aradi művész műtermében. —
Látogatás Albert Andornál. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 18.

Albert Andornak, a kiváló aradi szobrászművésznek Kossuth-utca 54. sz. alatt van a műterme, ha ugyan teremnek lehet nevezni azt az alig 24 négyzetméternyi szobát, amely a ház hátsó részében teljesen elkülönítve áll. Szó sincs róla, nem valami fényesen berendezett helyiség ez, de nem is ez a fontos, hanem az, hogy mit alkotnak benne. Voltam én Münchenben is Párisban is, sok műteremben, de fényesen berendezett műtermet alig láttam. Ahol pedig láttam, egy-egy pénzes műkedvelőnél, ott meg egy sokkal fontosabb kellék: a művészet hiányzott.

Belépek a műterembe s egyszerre valóban kedves hangulat lép meg. Nem tudom miért, mert a szoba alapjában véve rideg és rendetlen. Az ablakon függöny helyett gyűrött szövetdarabok akadályozzák meg az avatatlanok bekandikálását, a szoba alapja padlótlán, itt-ott a sarkokban elfakult képek — perazé ráma nélkül — és összehordozott szobrok, az ablakmélyedésben szerzőszámok, a fehérré meszelt falon pedig üres ráma és fényképek. És ez a ridegség, ez az összevisszaság mégis valami barátságos harmóniába olvad össze. Mert ahova csak néz az ember, mindenütt talál valami érdekes látnivalót.

A mester nincs otthon, csak az egyik segédje. Sápadt fiatalember, kissé elhanyagolt külsejű és az elmaradhatatlan szőrös ábrázattal nyugodtan hever egy pohárral leterített ócska diványon.

Szívesen fogad és bejelenti, hogy a mester azonnal jön. Ő nem mutogathatja meg a vizes ruhákkal letergetett munkákat, mert a mester távollétében valaki tulságosan megáztatta azokat és fél, hogy az agyag lehull róluk. Az egyik megmintázott portrénak ugyanis leesett az egész arca.

Tehát várok és beszélgetek a fiatal „mesterrel”, mert ez itt obligát megszólítás. Közben érkezik még egy egészen fiatal ember, azt is „mesterezem.” És úgy látszik, nem csalódok. A két fiatalember egymást is mesternek címezi. A hogy így egypár percig elbeszélgetünk, Murget gyönyörű bohémregénye jut eszembe.

Hamarosan megérkezik a művész és természetesen mentegetőzik, hogy rosszkor jöttem, alig van kész dolga. Hanem azért úgy szeretettel mutogatja, magyarázza a háromlábú állványokon levő munkákat.

A legjobban megragadja figyelmemet egy nagyszabású kompozíció és egy zsánerszobor. A kompozíció, amelyet a művész egy svájci kiállítás meghívására készít: a kenyérért való küzdelmet jelképezi szimbolikusan. Rendkívül érdekes, mely gondolatokban bővelkedő munka ez, amely így vázlatban, az alakok elhelyezésével, a bennük levő mozgás sokféleségével óriási erővel hat a nézőre. A másik szobor már kész munka; éppen ellenkezője az előbbinek. *Szendreyne-Rontay* Boriskát ábrázolja karosszékekben ülve a mellette álló kislival. A fia alátja is kitűnő, de az ülő női alak vonalai valósággal lehellétszerűen olvadnak egymásba.

Van két készülő portré: egy női fej és Beregi Sándor színész portréja, de ezek a műterem rossz világítása mellett se hatnak úgy, mint néhány nagyjából odavetett, a friss impressziótól szinte duzzadó vázlat. Ilyen a „Ledől keresztek”, ahol egy női akt roppant finom vonalai látszanak és az „Anyátlanok” című vázlat. Készülőfélben van a tornaklub és egy sarkótervezet, azonkívül sok-sok érdekes apróbb dolog, amelyek mind arra várnak, hogy a megihletett művészhez megadja a végső simításokat.

HIREK.

Két vasuti szerencsétlenség.

— Sok halott. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 18.

Angliában és Ausztriában két nagyobb vasuti szerencsétlenség történt. A két katasztrófának nagyon sok áldozata van. Az ausztriai szerencsétlenségnél az az érdekes, hogy azt egy nő öngyilkossága következtében beállított zavar idézte elő.

Távirataink a következőképen mondják el a szerencsétlenségeket:

Az angliai Cherbourgban jelentik, hogy ott az állomás közelében súlyos vasuti szerencsétlenség történt. Egy lejtős uton elfelejtették az állomás felé haladó vonat fékeit beállítani, ennélfogva a kocsik a lejtőn lefutottak és nekimentek egy ellenkező irányban haladó kocsinak. A szerencsétlenség következtében többen halálra és igen sokan súlyosan megsebesültek.

Bécsből jelentik: Bécs mellett, a purkersdorfi állomáson tegnap este súlyos vasuti szerencsétlenség történt. Egy kiránduló-vonat belerohant egy üres személyvonatba, mely az állomáson vesztegelt. Tizenkét sebesültje van a szerencsétlenségnek, melynek okozója egy öngyilkosság volt. Purkersdorf állomáson ugyanis tegnap este öt órakor egy nő a keleti expressz vonat elé vetette magát. A szerencsétlen szörnyethalt, az expresszvonatnak pedig miatt néhány percig az állomáson kellett vesztegelnie. Ez az öngyilkosság nagy zavart idézett elő a különösen vasárnapon nagy forgalmú purkersdorfi állomáson, úgy hogy a vasuti személyzet nem tudott elég gyorsan intézkedni az expressz után beérkező vonatok forgalmának rendes lebonyolítására. Így történt, hogy midőn este hat órakor egy nyolcszáz személylyel megrakott kiránduló-vonat robogott be a pályaudvra, elfelejtették a szemaforot beállítani és a vonat nekiment egy a vágányon álló üres személyvonatnak. A kiránduló-vonat lokomobilja és első két kocsija megsérült, az üres személyvonat több vagonja pedig teljesen összetört. Az utasok közül tizenketten megsebesültek, a közülök ketőnek állapota igen súlyos.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 19-én az időjárás: meleg, zivatarok.

— Stolypin — gróf lesz. Pétervárról jelentik, hogy a cár Stolypin miniszterelnököt a finnországi javaslat elintézéséért legközelebb grófi rangja fogja emelni.

— Új osztrák bélyegek a király születésnapja alkalmából. Bécsből jelentik: Ő felsége nyolcvanadik születésnapja alkalmából jubileumi bélyegeket adnak ki. A jubileumi bélyegek formája az, hogy a jelenlegi bélyegeket megfelelően megnagyobbítják, a felső és az alsó szélekre pedig ez a két évszám kerül: 1830—1910. A bélyegek négy sarkára diszitéseket alkalmaznak. A bélyegeket először 1910. augusztus 18-án bocsátják ki. Az 5, 10 és 25 filléres bélyegeket minden postahivatal, az 1, 2, 3, 6, 12, 20, 30, 50, 60 filléreseket és az 1 koronásokat a császári postahivatalok, a 2, 5 és 10 koronás bélyegeket a főpostahivatalok fogják árusítani. 5 filléres 7 millió, 10 filléres 7 millió nyolcszáz ezer kerül forgalomba, az egy koronásokból körülbelül 70,000, a 2 és 5 koronásokból 17 ezret, a 10 koronás bélyegekből 11 ezer darabot hoznak forgalomba. Ezeket a bélyegeket csak 1910. végéig lehet használni.

— Radu püspök jubileuma. Kolozsvárról táviratozzák: Radu Demeter gör. kel. nagyváradi püspök tegnap szentelte fel nagy ünnepélyességgel a szülőhelyén, Tompaháza-Szászujfalu községben saját költségén emeltetett nagy és díszes templomot. Radu püspök a felszentelés alkalmával ünnepelte meg egyúttal pappá-szentelésének 25-ik évfordulóját, mely alkalomból lelkes ovációkban részesítették. Radu püspök az egybegyűltekhöz beszédet intézett, melyben az egyház és a haza iránti szeretetre buzdított.

— Buza Barna lovagias ügye. Megírtuk, hogy Sátoraljaujhely kisebbségben maradt képviselőjelöltje, Buza Barna lovagias elégtételt kért Gortvay sátoraljaujhelyi főszolgabírótól. A lovagias ügy abból keletkezett, hogy Gortvay megfenyegette Buzát, hogy ha lapjában folytatja támadásait apósa, Metzner főispán ellen, akkor inzultálni fogja. Buza segédei azonban később azzal álltak elő, hogy itt a lovagias elégtételadásnak csak egy módja lehet és ez az, ha Gortvay bocsánatot kér. Az ellenfél segédei ebbe nem egyeztek bele és bocsületbírságot kértek. A bocsületbírság idős Molnár Viktor volt főispán elnöklétével úgy döntött, hogy ez esetben fegyveres elégtételadásnak van helye. Ebben az ügyben tegnap Sátoraljaujhelyen Buza hívei népgyűlést hívtak össze. A népgyűlésen, melyen csak kis közönség vett részt, Lovász Márton, Matolay Etele, Hericz Sándor sátoraljaujhelyi iparos és Illésházi Endre sátoraljaujhelyi lapszerkesztő szólaltak fel és azt a határozatot hozták, hogy a Buza Barnát ért sérelem fölött „Sátoraljaujhely közönsége” megbotránkozását fejezi ki.

— Tűz a newyorki kikötőben. New-Yorkból jelentik: Ma reggel az egyik kikötőhid valószínűleg vigyázatlanul eldobott szivarvégtől kigyulladt. A tűz gyorsan terjedt, úgy, hogy alig husz perc alatt lángban állott az egész hid. A körülbelül ötszáz láb hosszú hid égése borzasztó jeleneteket idézett elő. Az emberek ijedten menekültek, de ennek dacára sokan súlyosan megsérültek. Meggyulladt hamarosan a szomszédos kikötőhid is, de azt szerencsére eloltották. Sőt átharapóztak a lángok a dokkokra is. Két hajó meggyulladt és a rajtuk dolgozó munkások csak úgy menthették meg életüket, hogy a vízbe ugrottak. A kár igen nagy.

— Életunt pénztáros. Mátészalkáról jelentik: Bauer Ignác bankpénztáros ma délelőtt a Krasznába ölte magát. Tettének okául azt emlegetik, hogy felesége, akivel törvénytelen házasságban élt, azt kívánta, hogy vegye el törvényesen, amiért napirenden voltak közöttük a civakodások. A bankban, ahol Bauer tisztviselő volt, azonnal rovacsolást tartottak, de mindent rendben találtak. Az öngyilkost három árvaja siratja.

— A budapesti tifuszjárvány. Budapestről jelentik: Magyarovits Mladen dr., a fővárosi tisztifőorvosa ma kijelentette, hogy a járvány veszedelmes mérveket öltött. Minden intézkedés meg van téve, hogy a tifusz terjedését megakadályozzák. A kerületi orvosok három nap múlva megteszik jelentésüket, akkor lehet látni, minő újabb intézkedések válnak szükségessé.

— Pusztító viharok. Bécsből telefonálja tudósaink, hogy Olaszország, Belgium és Franciaország több vidékéről pusztító viharokról érkeztek jelentések. A viharok óriási károkat okoztak. — Aradon ma éjjel 12 órakor erős menyörgés és villámlás között kisebb felhőszakadás volt. Az eső a hajnali órákban még tart.

— Ujházy Andor édesanyja. Az utóbbi időben sokat beszéltek Aradon Ujházy Andorról, az Aradi Hitelbank volt titkáráról, akit a törvényszék tudvalevőleg börtönre ítelt, de az ítélet jogerőre emelkedéséig szabadon engedte. Ujházy Andor azonban hirtelen eltűnt. Azt hiszik, hogy Amerikába vitorlázott. Egy szeredő hírlapíró fölkereste Ujházy édesanyját, aki Szegeden a Korona-utca hatodik számú házában lakik. A matróna, amikor megtudta, hogy a fiáról van szó, sirva fakadt. Megesillantak szemében az anyai könnyek.

— Szegény Andor, hisz az egész ügyben ő a legártatlanabb, miért bántják mindig. Hígyje el nekem, az anyának, hogy nem ő a hibás. Nem tanult semmit, felült szélhámos embereknek és most bujdoshatik a világban, távol tőlem. Olyan egyedül vagyok! Öregségemre még lettem fosztva minden örömtől és elvesztettem gyermekeimet is. A leányom meghalt, a fiam üldözött vad. Én meg csak sírok, és imádkozom érettük.

— Itt lakott a fia, amikor Szegeden volt?

— Nem. Nem mert eljönni, szégyelte magát. Pedig, ha tudta volna, hogy milyen örömmel vártam, hisz én csak nem tarthatom bűnösnek, az anyja vagyok.

Ujra sirni kezdett, a beszéd fonala megszakadt, majd elcsukló hangon folytatta a magaszomorú kálváriájának elbeszélését.

— Sohasem voltam szerető, sohasem voltam boldog, most pedig amikor fiam valahol messze idegenben bujdosik, valósággal kétségbeesett a helyzetem.

És újra sirt, a fiáért kesergett a sápadt, ősz asszony, a legszerencsétlenebb anyja, aki nem magát félti, aki nem magáért sir és imádkozik, hanem magtévelyedett fiáért.

— A francia vasutas sztrájk. Párisból jelentik: A vasuti alkalmazottak országos szakszervezetének vezetősége megbízta a sztrájk-bizottságot, hogy mielőbb, a neki alkalmasnak látszó időpontban adja meg a jelt a vasutas alkalmazottak általános sztrájkjára, tiltakozásul a vasutársaságok azon eljárása ellen, hogy vonakodnak a szakszervezettel a legutóbbi vasutas-kongresszus által felállított követelésekről tárgyalni.

— Elmebajos vasuti tisztviselő. Vasárnap éjjel családja bevitte az aradi rendőrségre Guberján János M. A. V. tüzletvezetőségi tisztviselőt, mert közveszélyes elmebaj tört ki rajta. Az elmebajos tisztviselőt a rendőrség valamelyik vidéki, vagy fővárosi tébolydában fogja elhelyezni, mert Aradon nincs hely.

— Aki ollóval gyilkol. Budapestről jelentik: A Szvetenai-utca 30. számú házban van Schichling István borbélymester műhelye. Schichling rendszerint egy segéddel és egy inassal dolgozik, vasárnaponként pedig kisegítő vesz boltjába. Tegnap Horváth József 19 éves segéd volt a kisegítő, aki azonban nem jól végezte munkáját. Schichling erőlyesen rászólt, mire a segéd gorombán felelt. Emiatt haragjában a mester hozzáugrott és a segédet kétszer arculütötte. A segéd felkapta a kezében levő hegyes, éles borbélyollót és belevágta a mester mellébe. Schichling hangtalanul összeesett és azonnal meghalt. Horváth maga ment be a IX. kerületi kapitányságra, ahonnan behozták a főkapitányságra. A rendőrség kiszállt az eset színhelyére, hogy kihallgassa Schichlinget, de csak a szerencsétlen ember halálát konstatálhatták. Horváth József azal védekezett, hogy az ollót haragjában elhajította, gazdájának megsebesítése azonban nem volt szándékában. Hogy az olló miként sebesítette Schichlinget halálra.

azt el sem tudja képzelni. A gyilkost a rendőrség letartóztatta.

— A király és az irodalom. A tapasztalás bizonyítja, hogy a királyok nem nagyon lelkesednek az irodalomért. Egy-két közepesen kiváló katona, aki nem hágy maradandó nyomot maga után, becsesebb az ő szemükben, mint a legnagyobb író, aki már életében megszerezte a halhatatlanságot. Mi ennek az oka? Isten a megmondhatója. Talán az a körülmény, hogy az irodalomnak nincs semmi bejolyása az uralkodói jogokra. Annyi tény, hogy még Vilmos császár is, aki pedig nagy irodalom- és művészetbarát hírében áll, csupán affektálja, hogy nagyrabecsüli a litteratúrát és az írókat, s inkább hiúságból teszi ezt, hogy verzatúsnak lássék, — mint öszinteségből, hogy mérlegelni is tudja az irodalom értékét. Annál meglepőbb és feltűnőbb az a hír, a mely Brüsszelből érkezik hozzánk. Brüsszelben tudvalevőleg most országos kiállítás van, amelynek legérdekesebb specialitása az, hogy Belgium irodalmának fejlődését is feltűnteti, s az összes; valamire való írók munkáit bemutatja a látogatóknak. A kiállítást meglátogatta a minap Albert király a feleségével. A királyi pár — általános meglepetésre — legelőbb az irodalmi pavillont kereste föl. Albert király és a királyné meglepő érdeklődéssel tekintettek meg mindent, s külön-külön megtudakolták, hogy mely írók s milyen munkákkal szerepelnek a kiállításon. Amikor mindez megtörtént, Albert király, — látván a bámula'ot, amely környezete tagjainak arcán tükröződött — természetes öszinteséggel mondotta:

— Én a nemzetek életében az irodalmat épp olyan becsesnek és szükségesnek tartom, mint az ember életében a táplálkozást. Az irodalom a leghűbb tükre a szellemi élet fejlődésének. S nagyon leköteleznének, ha nemcsak a legnagyobb írókat mutatnák be nekem, hanem országunk valamennyi irodalmi munkását. Én a legkisebb író működését is végtelenül fontosnak tartom s valamennyit öszintén és igazán becsülöm.

— Birtokcsere. Az elmúlt hetekben Aradon a következő birtokváltozások történtek: Glück Károly eladja az aradi Schweidel József-utca 9. sz. házat 5100 K-ért Kőrösi Katica és Herminának. — Turbucz Ferenc és neje eladják az aradi Margit-utca 8. sz. házat 6350 K-ért Bruckner Péter és nejének. — Zacharia Dávidné eladja az aradi Illés utca 13. sz. házat 2000 K-ért Metzger József és nejének. — Özv. Radó Jánosné eladja az aradi Török Ignác-utca 15. sz. házat 15200 K-ért Kornet Gerő és nejének. — Bajtay Mihály dr. és neje eladják az aradi Pécskai-ut 15. sz. házat 25000 K-ért Braun Ede és nejének. — Wolfram Sándor eladja az aradi Magyar-utca 7. sz. házat 9400 K-ért Bogdán Gyula és nejének. — Regdon Sándorné eladja az aradi Vágóhid-utca 25. sz. házat 3400 K-ért Jerencsik Annának. — Vizer Lajos eladja az aradi Vesselényi-utca 9. sz. házat 10600 K-ért Prokay József és nejének. — Wagner J. Ágoston és neje eladják az aradi Lipót-utca 11. számú házat 20000 koronáért Szirmay Károly és nejének. — Lengyel István és neje eladják az aradi Tökölly Imre-utca 38. számú házat 10000 K-ért Müller József és nejének. — Ferenzi Gyuláné eladja az aradi Határ-utca 5. számú házat 2900 K-ért Puj Máriának. — Herbstein Cecília eladja az aradi Csernovics Péter-utca 15. számú házat 9000 K-ért Fried Ignác és neje eladják az aradi Ferdinánd-utca 5. sz. házat 24000 K-ért Tömör Jánosnak. — Lukács Mihály és neje eladják a Demeter-utca 69. számú házat 9000 K-ért Bartók Istvánnak.

— Marólugot ivott. Ma reggel 8 óra tájban Bireucz Péter 15 éves nyomdászinas, aki a román egyházmegyei nyomdában volt tanonc, öngyilkossági szándékból szüleinek Kurticsi-ut 4 szám alatti lakásán marólugot ivott. Súlyos sérülésével lakásán ápolják.

— Öngyilkos kísérlet. Dióssy Nusi, az aradi színház primadonnája szombaton távirati értesítést kapott Budapestről, hogy nővére, aki elvált asszony, öngyilkossági kísérletet követett el; sublimát oldatot ivott. Dióssy Nusi vasárnap reggel utazott nővéréhez, aki tul van már minden veszélyen.

— Elfogták a megszökött fegyencet. Az aradi kir. ügyészség munkatelepéről szombaton délután Hankó Ferenc fegyenc, akit betöréses lopás miatt a törvényszék nyolc havi fegházra ítelt, egy őrizetlen pillanatban megszökött. A szökevényt ma délután Ujaradon a Marosparton elfogták és visszahozták a fegházba.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban július hó 18 án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Markovics József képfaragónak Mária nevű leánya, Viener Lőrinc szabónak János nevű fia, Szogarty János napszámosnak Perszida nevű leánya, Lepodus György asztalossegédnek György nevű fia, Zsikai József fékezőnek József nevű fia, Stefán Mihály asztalosnak Erzsébet nevű leánya, Garbner Lázár bádógosnak Anna nevű leánya. Meghalt: Czirmer Adám 70 éves szabómester, Szávics György 60 éves napszámos, Kotz Hermia 24 éves női szabósegédnő, Heincz Aranka két hónapos leány, Domokos Ambrozia 34 éves rendőr. Házasságot kötött: Dán Péter földmives Botta Szidoniával, Doncsi Sándor kocsis Csik Ilonával, Csonka János lakatos Gerőcs Ilonával.

— Dr. Wiener Gyula fogorvos tisztelettel tudatja klienseivel, hogy helybeli és interurbán telefont vezetett be 768. számmal.

— Náder J. késműves, Arad (Minorita-palota.) Közelgő fűrdőidény alkalmából értesitem az uri hölgyközönséget, hogy megérkeztek a legfinomabb, legelőszzerűbb hajszűrő vasaim, u. m. ondolirozó, kreppelő és hajfodorítók, melyeket mai naptól legjutányosabb árak mellett árusítok el. 1881

— Francia likörök legbiztosabb készítéséről — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillé, Vojtek és Weisznál. 279

A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetszerű vasmentes savanyvíz.

Kapható ártányvitereskedésekben és gyógyszerárakban.

SCHULTES AGOST Salgótarján, Budapest, Budapest, Budapest.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— Egy hajóársaság megvásárlása. Fiuméből táviratozzák: Az a budapesti pénzügyi csoport, mely a hálókocsi-társaság abbáziai ingatlanait megvásárolta, tárgyalásokat folytat az Ungaro Croata megvásárlása tárgyában. Szombaton utóbbi társaság igazgatósága teljes ülést tartott. Az Ungaro-Croata állítólag 7,000.000 koronáért bocsátja áruba a társaság összes aktívait. Itt azt hiszik, hogy az üzlet perfektuálása csak napok kérdése.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

E. Kolozsvár. Sajnáljuk, de már onnét sok van.

A nagyságos asszony karja.

— Különös válópör. —

(Fővárosi levél.)

Bonyolódott házassági tragikomédián mulat már napok óta a büntetőtörvényszék és a budapesti rendőrség. Pedig a történet tulajdonképpen csak igen kevésbé mulatságos, mert, míg egyrésztől válópör, addig másrésztől alighanem súlyos fogházbüntetés lesz a szomorú eset vége.

Sch. F. dr. lipótvárosi orvos, aki már nem egészen fiatal ember, két évvel ezelőtt megnősült és egy pénzügyi tanácsosnak feltűnően szép, kitűnően nevelt, teljesen vagyontalan leányát, St. Erzsit vette feleségül. Az asszony hamarosan kedvelt és népszerű tagja lett a lipótvárosi társaságoknak. Az öreg férj nem szívesen látta az ifjúságnak ezt a nagy lelkesedését, féltékenykedett, gyanúsította is egy ízben az asszonyt, sőt, mikor a felesége nem volt otthon, feltörte az íróasztala fiókját és átkutatta az írásait.

A szép asszony nagy irodalombarát s hébe-korba, unalmában, maga is próbálgatott írni s egész csomó megkezdett novellát, szindarabot tartogatott az íróasztalában. Ezek között nagy csemé levél is volt, egy képzeletbeli szerelmeshez. Az asszony, aki talán még soha, gondolatban sem csalta meg az urát, a legforróbb ömlengésekkel tele leveleket írogatott az ismeretlenhez. A férj olvasta ezeket a vallomásokat, egyszerre lángra lobbant a féltékenysége s a levelekkel kezében kirohant a felesége szobájából, be a gyerekszobába, ahol a francia nevelőnő játszott a gyermekekkel. Itt feldúlt ábrázattal állott a megrémült leány elé s toporzékolva vonta felelősségre, hogy mit tud a felesége dolgairól.

A leány, aki egyetlen szót sem tud magyarul, nagy félelmében különösen viselkedett: — vallott. Elmondta, hogy egy szökebabjaszu, csinos fiatal ember többször járt a nagyságos asszonynál a délutáni órákban s hogy urnóját egyszer akkor lepte meg a szöke ifjával, mikor csupán egy csipkés korzettát viselt s a karja egészen meztelen volt.

Ami ezután következett, könnyen elképzelhető. Perpatvar, botrány. A férj még aznap otthagya a házat és másnap beadta a válókeresetet. Az asszony kidobta a nevelőnőt, szaladt a rendőrségre és feljelentette a leányt rágalmazásért.

A nyomozás megindult. A kis Granier Mártha, így hívják a nevelőnőt, sirva ismerte be a nyomozást vezető fogalmazó előtt, hogy valóban ő informálta a férjet, de esküdözött s bizonyította, hogy igazat beszélt. Szembesítették Sch.-nével s az asszony ott a fogalmazó előtt majd a szemét szedte ki a leánynak, úgy, hogy a szobában levő rendőrnek kellett megvédenie a felháborodott urnó haragja elől.

Végül minden kiderült: a szöke fiatalember, akivel az asszony gyakran volt egyedül a szobában és akit meztelen karral fogadott, egy előkelő belvárosi cég — szabásza.

Mikor a fogalmazó ezt megállapította és tudtára adta az összes szereplőknek, akiket erre az alkalomra teljes számmal beidézt, Sch. dr. rögtön a keblére akarta ölelni az asszonyt, de ez dühösen elutasította s csak ennyit mondott:

— Csak nem képzeli talán, hogy együtt maradok egy bolonddal?

Ezzel sarkon fordult és elment. Sch. dr. egy-két pillanatig elképedve bámult utána, aztán nekirohant a rémülten menekülő nevelőnőnek s talán minden hajszálát egyenként tépi ki, ha le nem fogják.

Most már az asszony indította meg a válópört. A leányt a férj is feljelentette és a rendőrség már át is tette az iratokat az ügyészséghez.

1951

Budapesti Áru és Értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 18.

Kínálat javult, vételkedv megfelelő, 20 ezer mm. változatlan, szállításra 10 fillérrel olcsóbb.

az arak 50 kilogrammonként számítva:

	Deli szálat	2 órai szálat
Buza 1910. októberre	9.40-9.41	9.31-9.32
Buza 1911. áprilisra	9.60-9.61	9.53-9.54
Kécske 1910. októberre	7.03-7.09	6.99-7.00
Zab 1910. októberre	7.13-7.14	7.13-7.14
Tengeri 1910. júliusra	5.65-5.66	5.68-5.69
Tengeri 1910. aug.-ra	5.67-5.68	5.64-5.65

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Július 18. —

Magyar aranyárjádék 4%	113.20
Magyar koronárjádék 4%	92.0
Magyar koronárjádék 3%	82.75
Magy. földteherm. kötvény	92.75
Magy. szlavin földteherm. kötvény	93.50
Magyar nyereséssorsjegy kölcsön	225.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	156.60
Osztrák járadék papírban	94.—
Osztrák járadék ezüstben	97.75
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák koronárjádék 4%	94.—
1860. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankrészevény	18.49
Magyar hitelbank-részevény	846.25
Osztrák hitelintézeti részevény	671.50
Osztr.-magy. államvasúti részevény	741.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi marka	117.42%
London vista	240.10
Páris vista	95.27%
20 márkás arany	28.49

A Temesvári Lloyd-Társulat
terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Július 18.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	8.50-8.60
76	8.60-8.70
77	8.70-8.80
78	8.80-8.90

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új	8.40-8.50
Rozs új	6.30-6.40
Árpa új	5.40-5.50
Zab új	6.30-6.35
Tengeri régi	5.45-5.50

Budapest-kébányai sertéskereskedelem.

— Július 18. —

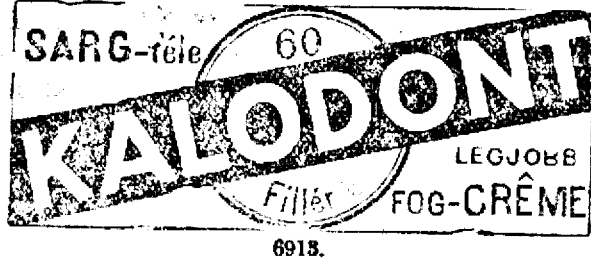
Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400-400 kilogrammig — rjedd sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 142-144 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban 146-148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 146-150 fillérig.

Sertéselésztszám: július hó 14. napján volt készlet 39817 darab, július 15. napján felhajtott 351 darab, július 16. napján elszállított 343 darab, július 16. napjára maradt készletben: 39,825 darab.

A hízott sertés ület irányzata változatlan.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1910. július hó 19-én:

Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendég-fellépésével:

Itt először:

A zsiros ügy.

SZEMÉLYEK:

Róbert Michel	Vendrey F. Tapolczay D.	Róbertné Ivette	Benkőné. H. Harmath J.
Gaszton Delli Lajos.	Maria Zeppa	Kápolnay J.	Szegedi J.
La Chambotte Várnay Jenő.	Susanne	Follinuszné.	Zalay Margit.
Marquis Leóvey Leó.	Masette		
La Canut Nagyiván I.	Maerie II.		

Kezdet 8 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. július 18-án, kedd:

1. Kisváltás és szerelem. Színes. — 2. Kettő közül a harmadik. Humoros. — 3. Lelki párbajok. Dráma. — 4. A lovag urak. Komikus. — 5. A lelenc. Dráma. — 6. Kávétermelés Amerikában. Látványos. — 7. Váratlan vész. szatíra. Humoros. — 8. A bibliai földön. Látványos.

Előadások délután 4/7 órától kezdve.

NYILTTÉN.

Nyilatkozat.

A mai napon megjelent az „Arad” című lapban egy engem érintő közlemény, melynek címe: „Kiállítás ügyének garázdálkodása.” A közleményben említett egyének egyike én tisztelettel aláírtam vagyok, az angol nemzetközi kiállításra kiállítókat gyűjtő Corrado Picozzi turini cégnek az egész Osztrák-Magyar Monarchiában, valamint a Balkán államokban kizárólagos meghatalmazottja, még pedig cégvezetői jogosultsággal. A legnagyobb felháborodással olvastam az említett, teljesen légből kapott s minden komoly alapot nélkülöző közleményt, melynek minden szava hazugság. A t. cikkíró ipari ismeretei — úgy látszik — igen szűk körben mozognak, mert azt sem tudja, hogy a világ legnagyobb városában ebben az esztendőben nem csak egy, hanem két nemzetközi kiállítást rendeznek: az egyiket az „Assembly Rooms Richmond”-ban, a másikat pedig az Alexandra Palace”-ban. Mindkét kiállítás nyilvánossági joga az angol kormányának 1909. évi november hó 11-én 8944. sz. a. kelt rendeletében gyökeredzik. Hogy a közleményben előforduló rosszhiszemű és az iparos publikumot megtéveszteni akaró frázisok alaptalan rágalmak ezt a kezeim között levő és a turini német konzulatusnak ugyis mint az osztrák-magyar konzulatus képviselőjének a társaságával és pecsétjével ellátott, nemkülönben a turini törvényszék elnöke által hitelesített okmányokkal igazolhatom. Egyébként a közleménnyel részletesen nem foglalkozom, szerzője ellen a megtörő eljárás folyamatba tétele iránt a szükséges lépéseket a mai napon megtettem; a feljelentés beadásával, valamint a kártérítési per megindításával Gross Aladár dr. aradi ügyvédet bízom meg. Hogy a szóban forgó kiállítás valóban meg fog tartatni és hogy a Corrado Picozzi cég az angol kiállítás rendezője által meg van bízva, azt a sürgőnyleg bekért okmányokkal a bíróság előtt igazolni fogom. Hogy vállalkozásom szolid alapon áll és épenséggel nem gyanús, igazolja az a körülmény, hogy a kiállításon részt venni kívánóktól sem pénzt, sem árut, sem semmiféle értéket előlegképpen fel nem veszek.

Ennyit a közönség tájékoztatására, a többit a bíróság előtt. Arad, 1910. július 18. Viktor Prochaska.

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Dr. Halász mikolci szakorvos
„SANITOL”

száj- és fogápoló szerel

Minden eddig létezőnél tökélesebb és megbízhatóbb szerek, melyek a legújabb megállapított tudományos és klinikai vizsgálatok alapján egyedül sikeres és helyesnek talált alapelvek szerint készülnek. Használati utasítás szerint eljárva, a fogakat megvédik a romlástól. Végtelen kellemes szájíz. Ideálisan tiszta száj és fogak. 2724

Megfizethetetlen előnyük,

hogy rendszeres használatuk mellett megvéd a heveny fertőző betegségektől (vörheny, kanyaró, tozokgyík stb.) és azért gyermekek részére már ez okból is különösen alkalmas a használatuk. Ideális szép és jó fogak. Kaphatók használati utasítással.

Vojtek és Weisz droguériájában, Aradon.

Nagy üveg szájvíz 2 korona, kis üveg 1 korona 20 fillér. Fogpor 1 korona. Fogkefe 1 korona 40 fillér.

Az aradi állami gyermekmenhelyben folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor eladásra kerül 20 drb. teljesen jó karban levő

meidlinger vaskályha

és egyéb ócska vas, ruhaneműek, stb. miről venni szándékozik ezennel értesítetnek. 2776

Mint a napnak sugara

a fűre, úgy hat az üstben a mosásnál a

a ruhára 1/2 óra főzésnél.

Vakítóan fehér fehérnemű!

Dörzsölés nélkül! Kefelés nélkül!

„Persil” dacára csodás hatásának nem tartalmaz Clort, sem egyéb a ruhára ártalmas alkotórészt, amelyért kezességet vállal a gyáros.

Gyár: Gottlieb Voith, Wien III.

Mindenütt kapható.

2638

Stoós gyógyfürdő

Elsőrangú klimatikus gyógyhely és vizgyógyintézet (Abaujtarna vármegye.)

650 méter a tenger színe fölött, gyönyörű fenyvesek között, különösen kedvező tavaszi és őszi időjárással. Klímája enyhe, levegője ózondús és portmentes, ivóvíze páradús.

Gyógyeszközök: Vigyógyozás, tejfürdő, fenyő-, oxigén- és szénasav fürdők, masszázs és villamozás.

Javalva van: Idegesség, ideggyengeség, méhszerv (hysteria), rástör, (hypochondria), simatlanság, hűdések és bennitások eseteiben. Továbbá: vérzegénység, sápkór, vértódlások, idült tüdőhurut, hörgőgöcs, (Asthma), kezdődő tüdővész, gyermek- és bélihurut, közvényes bántalmak, morphinus betegség eseteiben stb. Igazgató főorvos: Dr. Csirfusz Dezső kir. tanácsos, a Ferenc József-rend lovagja, (ki télen gyakorló orvos San-Remóban).

Igen mérsékelt árak, kitűnő ellátás. Kló- és utóidényben a szobaárakból jelentékeny engedmény.

Fürdő-idény: május 15-től, szeptember 30-ig. Posta- és távírdáallomás helyben, vasúti állomás: Mezőcsanak. Prospektust küld.

2218

a fürdőigazgatóság.

Nem kell reklám!

Mert mindenki tudja, hogy a

temesvári ernyőgyár raktárában leg-
olcsóbban szerezheti be

ernyő és fűző szükségletét.

Javítások olcsón és pontosan eszközöltetnek.

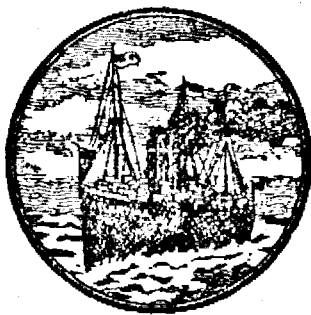
Arad, Központi szálló mellett. (Andrássy-tér 20.)

Varga D. Dani.

Legjobb és legolcsóbb forrás.

Kizárólagos

kávé

tea és rum

= üzlet. =

ATLANTIKA KÁVÉ és TEA
BEHOZATAL

Villanyüzemű kávépörkölőn (legjobb rendszer)
minden órában friss pörkölés.

ARAD, Andrássy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

Snakszerű, példásan tiszta kezelés.

Telefon 135.

GELLER I.

ékszerész.

Zsebórák

és **VALÓDI**

ezüstárak

nagy raktára.

ARAD,

Andrássy-tér 14.

Használt

ólm

megvételre kerestetik

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNY TÁRSASÁG

KÖNYVKÖTÉSZE
Aradi és csanádi vasútiak palotája.

ADJUNK A LEGMODERNEBB GE-
PEKKEL FELSZERELT

KÖNYVKÖTÉSZEINKET,
HOL A LEGEGYSZERŐBB BEKÖTÉSTŐL

FOGYA A LEGFÉNYESEBB KIALLITÁSU
DISZKÖTÉSEKET TUDJUK KÉSZÍTENI

DISZMŰMUNKÁK

MONITROZÁSOK

IRÓMAPPÁK.

DISZDOBOZOK

FÉNYKÉPTARTÓK

AMATŐR KÖTÉS.

Olcsó bevásárlási forrás!

Kilényi C. és Társa

a „Kék golyóhoz“

291

Arad, József főherceg-ut 11. sz.

Óriási nagy választék Schantzing, Rekord Ripsz selyem fényű ruha vásznak a legdivatosabb színekben. Himzett batisztok, Zephierek, kartonok, mosó és gyapjú delainek az idény előrehaladottsága folytán rendkívül **olcsón** lesznek kiárulva. Nagy parthie vétel gyermek Cloih és vászon kötőkben.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Édesem!

Mikor láthatom ismét? Remélem, mielőbb. Egész lényem ott van. Sorait várja és számtalan csókot küld J. R. 2777

Urileányok szíves figyelmébe.

Értesitem az urihölgyközönséget, hogy női angol és francia rajz- és szabászati tanfolyamot nyitottam az esti órákra Tandij megegyezés szerint. Szíves megkereséseket kérek Petőfi-utca 5. földszint 4. alá. Kitűnő tisztelettel Waldschmidt Simon. 2775

Állandó

állami alkalmazást nyer egy jó és gyorsírású fiatalember. Azonnali belépésre. Cím a kiadóhivatalban. 2774

4 darab

teljesen jó karban levő modern ablak, belga üveggel, redő és faburkolattal eladó. Deák Ferenc-utca 41. 2783

Középkorú

gyermektelen házaspár házmesternek ajánlkozik. Cím: Szűcs József Borona-utca 5. 2772

English lady.

Londoner residing in Arad all the year desires to give lessons at her house of that of the pupils. M. Smith, Kazinczy-utca. 2771

Kétfele reggel elveszett

Boros Béni-tértől a vasutig 5 drb. fuvarokmány. Kérem a megtalálót ezen értéktelen okmányokat hozzámm beküldeni. Róth József, Eötvös-utca 8. 2781

30 év óta fennálló

fűszerüzlet sarkon, hol italmérés, trafik és bélyeg-eladási engedély fenti évek óta gyakoroltatik, jó vevőkörrel és kimutatható jóforgalommal, más vállalat miatt eladó. Bővebbet Révay-utca 10. 2782

Fajorgács

finom, minden mennyiségben szőlőexporthoz, esetleg gorombább is, méltányos áron kapható Kohn Lipót tojás-export Arad, Rákóczy-utca 20. Előjegyzéseket bárhonnan szívesen veszünk. Minta és árjegyzék ingyen. 2784

Gépiródo,

ki a könyvelésben, levelezésben, valamint az irodai teendőkben teljes jártassággal bír, aug. 15-ére, esetleg szeptember 1-sőre állást keres. Cím: L. Mariska Makó, Postrestante. 2759

Egy buforozott

különbejárattal udvari szoba azonnal kiadó. Kazinczy-utca 2., földszint balra. 2773

Lampion, Confetti

legolcsóbb árban. Crépe papírok a legdivatosabb színekben. Nyári Divatalbum 60 fillér Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. Telefon 517. 167

Olcsó pénzt

közvetit tiszttviselő-, váltó- és jelzálog-kölcsönökre, továbbá minden elfogadható érték 70%-áig. Weber Károly bankbizományos, Világos. Telefon szám 20. 2478

2 szobás lakás

augusztus 1-re kiadó Fácán-utca 3a. sz. alatt. 2378

Ka cigarettázik

használaton Progress szivarkahüvelyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Üzletiáthelyezés.

Elsele János Koronás Áruháza Arad, Forrai-utca Gr. Hunyady-féle palotába helyeztetett át. 2374

Ügyes kártyos

olcsón ajánlkozik házakhoz dolgozni úgy helyben, mint vidékre. Stáhl M., Bercsenyi Miklós-utca 32. sz. 2657

Cukrász ület

jó forgalmu nagyobb vállalat miatt azonnal eladó: Schweiger Arad, Boros Beni-tér 8. 2687

Kiseb községben

egy jó forgalmu vegyeskereskedés, mely korlátlan italmérési engedéllyel bír. átvételre, esetleg házál együtt örök áron megvételre kerestetik. Cimeket a kiadóhivatalba kérek. 2740

„Egy jóforgalmu

csemege- és fűszer-üzlet a piac-téren Facseten családi körülmények miatt, azonnal átadó. Grimm Ára.in. 2768

Három szobás

udvari lakás, havi 37 koronáért Szt-Pát-utca 9. szám alatt azonnal kiadó. Értekezni ugyanott. 2763

Eladó

tölgyfából jó karban levő kádak, hordók és főzőkészülékek Kling Jakabnál, Fejsze utca 17. sz. 2762

Jrodának

igen alkalmas szoba előszobával augusztus 1-re kiadó. Cím kiadóhivatalban. 2754

Kiadó

Mosóczy-telepen Baross-utca 14. (Országúton) egy két szobás és három 1 szobás lakás augusztus 1-re. Ugyanott 20 drb. Aradi vasipari részvény elfogadható áron eladó. 2755

Pénztárnoknő,

ki a könyvelésben jártas, augusztus 15-re, esetleg szept. 1-ére állást keres. Cím: „Szorgalmas“ Makó, Postrestante. 2758

A nyaraló és fürdőző

közönség figyelmébe ajánlom 90 ezer kötetes kölcsönkönyvtáramat. — 30.000 kötetes zenekölcsönző intézet — Confetti és lampionok legjutányosabb forrása. — Olcsóságok levélpapírosban. Üzleti könyvek: Strazzák stb. nagy raktára. — Irodai kellékek és írószerekben különlegességek. — Antiquarium. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. Telefon 885. sz. 525

Eladó házak.

Angyal-utca 20/a. sz. ház, adómentes, jó forgalmu szatocsüzlettel, több lakással,

Angyal-utca 14. sz. ház, részben adómentes, több lakással,

Angyal-utca 25/a. sz. ház, husz év óta fennálló, jóforgalmu szatocsüzlettel, több lakással,

Angyal-utca 27. sz. ház, jól jövedelmező, hét lakással,

Trombita-utca 10. sz. ház, nagy szőlőskerttel,

Fácán-utca 3/a. sz. egészen új ház, 1 és 2 szobás lakásokkal, eladók.

Tudakozódni lehet Angyal-utca 20a. és 25a. sz. alatt. 2378

Eladó ház.

Egy négy utcára nyíló sarokház vidéken, melyben jelenleg igen jó menetelű fűrészüzlet van, közel a főtérhez, bármiféle üzletnek a forgalmas hely miatt igen alkalmas, 10 évig adómentes, az épületben van 5 szoba, konyha és pince, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel és egy udvari épület 2 szoba, konyhával, más vállalat miatt 2734

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Értesítés.

Van szerencsém az uri hölgyközönség szíves figyelmét felhívni modernül berendezett

harisnyakötőde üzletemre,

melyet a mai kor igényeinek megfelelő, módomban áll a legvékonyabb fildeko harisnyákat is kötni és javítani, legjutányosabb árak mellett.

Fejlesztéseket 24 óra alatt szállítok.

Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel

özv. Braun Ignácné.

harisnyakötő, Arad, Weitzer János-utca 15. — Ugyanott tanulóleányok fizetéssel felvétetnek. 2787

314—1910. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1910. évi 9851. számú végzése következtében Dr. Rosenberg Miksa, aradi ügyvéd által képviselt Első magyar általános bizt. társaság javára, galsai lakos ellen 650 kor. s jár. erejéig 1910. évi június hó 9-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 2200 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: hintók és lovak nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a világosi kir. járásbíró 1910. évi V. 2842. számú végzése folytán 650 kor. tőkekövetelés, ennek 1909. évi december hó 15. napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 121 koronában bíróság már megállapított költségek erejéig a galsai szőlőkben, végrehajtást szenvedett kolnájában leendő megtartására 1910. évi július hó 21-ik napjának d. u. fél 4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. A helyszínére Galsa község házából lesz az indulás.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Világos, 1910. évi június hó 28. napján.

Thuránszky.

kir. bír. végrehajtó.